

CIVIL-MILITARY RELATIONS AND DEMOCRACY

Dr. Larry Diamond, Dr. Marc F. Plattner

ဒီမိုကရေစီနှင့်
အရပ်ဘက်၊ စစ်ဘက်
ဆက်ဆံရေးများ

သန်းစိုးနိုင်

ဘာသာပြန်သည်

မိတ်ဆက်နိဒါန်း (က)
(လယ်ရီဒိုင်းမွန်းနှင့် မာ့က်-အက်ဖ်-ပလက်နာတို့
ရေးသားသည်)

နှစ်ဆယ်ရာစု၏ အဆုံး နိဂုံးနှစ်ကာလများကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအား
ပြောင်းလဲစေသည့် သမိုင်းဝင်ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုကြီးသုံးရပ်ဖြင့် အမှတ်
အသားပြုထားပြီးဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းတို့ မှာ -

-ဒီမိုကရေစီ တိုးပွားပျံ့နှံ့လာခြင်း၊

-ဆိုဗီယက်ကွန်မြူနစ်စနစ် ပြိုကွဲပျက်စီးခြင်းနှင့်

-စစ်အေးခေတ်ကြီး အဆုံးသတ်သွားခြင်းတို့ ပင် ဖြစ်သည်။ ။

ဤအပြန်အလှန် နီးကပ်စွာဆက်စပ်နေသည့် သိသာမြင်သာသော
အကြောင်းခြင်းရာများက နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးပုံစံဟောင်းများကို
ပြောင်းလဲ မှောက်လှန်ပစ်လိုက်ခြင်းနှင့် တိုင်းပြည်များ ရှိ ပြည်တွင်းနိုင်
ငံရေး အခင်းအကျင်းများကို နက်ရှိုင်းစွာ လှည့်ပြောင်းပယ်လှန်ခြင်းဆို
သည့် အကြောင်းတရားနှစ်ပါးလုံးကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ။ ထို့ကြောင့် အစဉ်
အမြဲဖြစ်နေတတ်သည့် နိုင်ငံရေးအုပ်စိုးမှုနှင့် စစ်တပ်တို့ အကြားရှိ ဆ
က်ဆံရေးပြဿနာ အလျင်အမြန် အသစ်တစ်ဖန်
ပြန်လည်အရေးပါလာခြင်းနှင့် မကြာခဏဆိုသလို ဟန်သစ်ပန်သစ်ဖြင့်
ပေါ်ထွက်လာတတ်သည် မှာ များ စွာအံ့ဩစရာမရှိတော့ပါ။

စစ်အေးခေတ်ကာလများ အတွင်းက သီးခြားကွဲပြားနေသော ပညာ ရှင်အုပ်စုကြီးနှစ်စုက အရပ်ဘက် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးပြဿ နာများကို အလေးထား အာရုံစိုက်ကာ လေ့လာခဲ့ကြ၏။ တစ်ဖက်တွင် နိုင်ငံတကာလုံခြုံရေး ပြဿနာများကို လေ့လာနေသူများက နိုင်ငံခြားရေး နှင့် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒများ ပုံဖော်ဖန်တီးရာတွင် စစ်တပ်ရှိအဆင့်မြင့် အာဏာပိုင်များ ၏ စွက်ဖက်လွှမ်းမိုးမှု၊ အထူးသဖြင့် မဟာအင်အားကြီး နှစ်နိုင်ငံတို့ တွင် တိုးပွားများ ပြားလာမည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်နေခဲ့ကြ၏။ အခြားတစ်ဖက်တွင် မူ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ ၊ (အထူးသဖြင့် စစ်အစိုးရများ အချိုးအစား များ ပြားစွာ အုပ်ချုပ်နေကြသည့် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံ များ) ကို လေ့လာနေသူများကလည်း အဆိုပါနိုင်ငံများ ၏ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ အနေအထားများကို စိတ်ဝင်တစား လေ့ လာခဲ့ကြသည် ။ ဤတိုင်းပြည်များ ၏ ဒီမိုကရေစီသို့မဟုတ် လူ့အခွင့်အ ရေးဆိုရာပြဿနာများ မကြာခဏ သက်ဝင်လှုပ်ရှားလာနေခြင်းအပေါ် ၎င်းတို့ က စိုးရိမ်ပူပန်နေခဲ့ကြ၏။ ယခုစာအုပ်၏ အဖွင့်ဆောင်းပါးအဖြ စ် ရေးသားတင်ပြထားသူ ဆင်မြူရယ်ပီဟန်တင်တန်သည် အဆိုပါ ကွဲပြားခြားနားမှု အကြားတံတားထိုးပေးသည့်လုပ်ငန်းကိုပြုလုပ်သည့် ရှားပါးလှသော ပညာရှင်အချို့ထဲမှ တစ်ဦးပင်ဖြစ်သည် ။

သို့တိုင် ယနေ့အခါ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အရှိန်အဟု န် ပြင်း ထန်လာသောဖြစ်ပေါ် တိုးပွားမှုကြီး သုံးရပ်၏ ထိုးနှက်ချက်ကြောင့်ဆိုခဲ့ ပါ ကွဲပြားခြားနားချက်များမှာ ပြိုပျက်သွားခဲ့ကြပြီဖြစ်သည် ။ ဦးစွာအားဖြင့် ကမ္ဘာကြီးကို ပထမ၊ ဒုတိယနှင့် တတိယကမ္ဘာအဖြစ် (သုံး) ကမ္ဘာပိုင်းခြားမှု အယူအဆမှာ ခေတ်နောက်ကျ၊ ခေတ်ကုန်သွားခဲ့ပြီဖြစ်သည် ။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ကွယ်ပျောက်သွားပြီး နောက် မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံများ သာမက ဒုတိယကမ္ဘာကြီး တစ်ခု

လုံးသည် လည်း ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ရလေပြီး။ နိုင်ငံအားလုံးမဟုတ်
သော်မှ တတိယကမ္ဘာ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် မှတ်ယူထားခဲ့ကြသော နိုင်ငံ
အများ စုကြီးမှာ ယခုအခါ ဒီမိုကရေစီအသစ် သို့မဟုတ်
ဒီမိုကရေစီထွန်းကားပြန့်ပွားလာသော နိုင်ငံများ ဟူသော ခေါင်းစီးအော
က်သို့ ရောက်ရှိနေကြပြီ ဖြစ်၏။ အဆိုပါအုပ်စုထဲတွင် ကွန်မြူနစ်ခေတ်
လွန်နိုင်ငံများ ပင် ပါဝင်လျက်ရှိကြသည် ။ ဤထိရလွယ်ပြီး ခိုင်မာမှု
အားနည်းလှသော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ ထဲတွင် စစ်တပ်သည် မကြာခ
ဏဆိုသလိုပင် အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေး၏ ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်
မှု သို့မဟုတ် ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်မှုကို အဓိကခြိမ်းခြောက်နိုင်စွမ်းရှိသ
ည့် အင်အားစုအဖြစ် ကိုယ်စားပြုလျက် ရှိနေတတ်ကြသည် ။ သို့ဖြင့် အ
ရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးသည် ဒီမိုကရေစီ ခေါင်းဆောင်များ ၏
နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များ ၏ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ
လေ့လာရေး အစီအစဉ်တွင် လွန်စွာ အရေးပါလျက်ရှိပေသည် ။

တစ်ချိန်တည်းတွင် စစ်အေးခေတ် အဆုံးသတ်သွားခြင်းက စစ်တပ်
၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်ကို တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာဖြင့်
ပြန်လည်ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရန် ဖိအားပေးလျက်ရှိသည် ။ အရှေ့အနောက်
ပဋိပက္ခတွင် အဓိက စွမ်းဆောင်ရည်အရှိဆုံး အင်အားစုအဖြစ် အဓိက
ကြည့်မြင်ကစားပေးခံခဲ့ရသော စစ်တပ်များကို မသေချာမရေရာလှ
သော နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်း အဝန်းအဝိုင်းထဲတွင် ယခုအခါ ပြန်
လည်ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ကြရပေတော့မည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံတကာ အ
ခင်းအကျင်းထဲတွင် တိုင်းပြည်များ ရင်ဆိုင်နေကြရသည့်
ထူးခြားထင်ရှားသည့် ပြင်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှာ မည်သူမည်ဝါဟူ၍
ခွဲခြားပုံဖော်ရန်လည်း အခက်အခဲ ရှိနေပေသည် ။ အလားတူ ဆိုဗီယက်
တို့ ၏ ပြိုကွဲမှုကလည်း တိုင်းပြည်များ ၊ အထူးသဖြင့် လက်တင်အမေရိ

ကနိုင်ငံများ ရှိ အစိုးရများကို ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြသည့် လက်ဝဲသူပုန်အများ စု၏ အင်အားကို အံ့ဩဖွယ်ရာကောင်းအောင် လျော့ကျစေခဲ့ပြီး အစိုးရစစ်တပ်များ ၏ အခန်းကိုလည်း လျော့ပါးစေခဲ့သည်။ ။ ထိုအခါ စစ်အင်အားနှင့် စစ်အသုံးစရိတ် လျှော့ချဖြတ်တောက်မှုများ ပြုလုပ်ရေးသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တိမ်းညွှတ်မှုကြီးတစ်ရပ်အဖြစ် နားလည်လက်ခံလာစေတော့သည်။ ။ သို့သော် ဤသည် တို့ က စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း အဆောက်အအုံများ အတွက် သဘာဝကျစွာပင် စိတ်မသက်သာစရာများ ဖြစ်လာစေခဲ့ပြန်သည်။ ။ ယင်းသို့ စစ်တပ်၏ အရင်းအမြစ်များ လျှော့ချခံခဲ့ရခြင်းက ၎င်းတို့ ၏ နိုင်ငံရေး အခန်းကဏ္ဍကို ကတိမ်းကပါး ဖြစ်စေရုံမျှမက ခေတ်ကာလသစ်၏ တာဝန်တောင်းဆိုချက်များ နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ရေးဆိုသည် မှာလည်း ၎င်းတို့ အတွက် ပိုမိုခက်ခဲလှပေသည်။ ။

အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ပြဿနာ၏ သော့ချက်ကျသည့် အကြောင်းအချက်များမှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဖြစ်နေသည့်တိုင် ၎င်းတို့ ၏ သက်ရောက်မှုပုံစံများမှာ ဒေသတစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြား၊ တူညီသော ဒေသတစ်ခုအတွင်းရှိ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံအကြား အခိုင်အမာအားဖြင့် သိသာထင်ရှားစွာ ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိနေကြပေသည်။ ။ ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်ပါ ဆောင်းပါးများ စုစည်းရေးအတွက် ဦးစွာပြင်ဆင်မှုအနေဖြင့် ကွန်ဖရင့်တစ်ရပ်ကျင်းပရန် စည်းရုံးရာတွင် ကျွန်တော်တို့ အနေဖြင့် ယေဘုယျအကဲဖြတ်ချက်များ နှင့် အခိုင်အမာ ဒေသများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံများ စွာတို့ ကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်ထိတွေ့နိုင်ရန် နှစ်မျိုးလုံးအားထုတ် ကြိုးပမ်းခဲ့ရပါသည်။ ။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ကျယ်ပြန့်သည့် နိုင်ငံများ စွာမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်နိုင်ရန် ကျွန်တော်တို့ ဆုံးဖြတ်စီစဉ်ခဲ့ရပါသည်။ ။ သို့ဖြင့် ဤစာအုပ်ထဲတွင် ဥရဝေ၊

ဖိလစ်ပိုင်၊ တောင်အာဖရိက၊ ပိုလန်နှင့် ရုရှနိုင်ငံများ အလားတူ အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ပညာရှင်စာရေးဆရာများ ၏ ဆောင်းပါးများ ထည့်သွင်း ပါဝင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ။ ကွန်ဖရင့်တွင် လည်း အာဂျင်တီးနား၊ နိုင်ဂျီးရီးယားနှင့် ဟန်ဂေရီနိုင်ငံတို့ မှ ဝေဖန်သုံးသပ်သူပညာရှင်များ ၏ အမြင်များကို တင်ပြနိုင်ခဲ့သဖြင့်လည်း အကျိုးကျေးဇူး ရှိခဲ့ရပါသည်။ ။

ယခုစာအုပ်တွင် အဓိကအပိုင်းကြီးသုံးပိုင်းပါဝင်၍ တစ်ပိုင်းလျှင် ဆောင်းပါးသုံးပုဒ်စီပါဝင် ကြပါသည်။ ။ ၎င်းအပြင် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင် ဂျိုးဇက်အက်စ်ညီ၏ ‘နိဂုံးစကား’ဖြင့် ဤစာအုပ်ကို အဆုံးသတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ။ သူ၏ နိဂုံးစကားမှာ နိုင်ငံတကာလုံခြုံရေးပြဿနာများ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေရိကန်လက်ထောက်ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် သူတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ်က ကွန်ဖရင့်တစ်ရပ်တွင် ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းတစ်ခုအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ။

ဤစာအုပ်၏ အဖွင့်အခန်းဖြစ်သော ‘ခေတ်ကာလသစ်ရှိ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးများ’ တွင် စစ်သားများ နှင့် အရပ်သားများ အကြားရှိ ပြောင်းလဲနေသော ဆက်ဆံရေးများ ၏ ကျယ်ပြန့်သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တိမ်းညွှတ်မှုကြီးကို ကြည့်မြင်သုံးသပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ကွန်ဖရင့်တွင် အဓိက မှတ်ချက်စကား ပြောကြားသူ ဆင်မြူရယ်ပီဟန်တင်တန်က ပြီးခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုအတွင်း ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ရေးဖြစ်စဉ်ကြောင့် အစိုးရများ နှင့် စစ်တပ်များ အကြား ပေါ်ပေါက်လာသည့် စိန်ခေါ်မှုသစ်များ အကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းနောက်မှ မိုက်ကယ်စီဒက်ချ်နှင့် လူဝီဒဗလျူဂွတ်မင်းတို့ ၏ ဆောင်းပါးနှစ်ပုဒ်တို့ လိုက်ပါလာသည်။ ။ အဆိုပါ ဆောင်းပါးများက စစ်တပ်၏ အခန်းနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်ဆိုင်ရာ သေချက်ပြဿနာများကို

အဓိကတင်ပြထား၏။ ဒက်ချ်က အမေရိကန်နှင့် ရုရှနိုင်ငံတို့ ၏ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်မှုများကို အလေးအနက်ပြုတင်ပြထားပြီး ဂွတ်မင်းကမူ လက်တင်အမေရိကတိုက်ကို အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် အထူးအလေးထား နှိုင်းယှဉ်ရှင်းပြထားသည်။ ။

ဒုတိယပိုင်းတွင် မူ လက်တင်အမေရိက၊ အာရှနှင့် အာဖရိက နိုင်ငံအသီးသီးကို ရည်ညွှန်းသည့် ‘ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ’အကြောင်း စူးစိုက်ရှင်းပြထားသည်။ ။ စာရေးသူ သုံးဦးစလုံးက အဆိုပါဒေသကြီးတစ်ခုစီ၏ ထူးခြားသောအမှတ်အသား သရုပ်ဖြစ်သည့် ‘မဟာကွဲပြားခြားနားမှုကြီး’ အကြောင်းကို နက်ရှိုင်းစွာ သတိပေး ထောက်ပြထားကြသည်။ ။ ဂျူအန်ရီရယ်က မက္ကဆီကို၊ အလယ်အမေရိက၊ ကာရောဘီယံဒေသနှင့် တောင်အမေရိကတို့ တွင် လွှမ်းမိုးနေသည့် ထူးခြားထင်ရှားသော အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးပုံစံသဏ္ဌာန်များကို ရှင်းလင်းကောက်ချက်ချပြထား၏။ ကာရိုလီနာ ဂျီဟာနန်ဒက်ဇ်ကမူ အာရှ၏ ဒီမိုကရေစီအသွင်လက္ခဏာများကို ပုံဖော်ပေးသည့် မတူခြားနားသော အမျိုးသားအစဉ်အလာနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အနေအထားများကို အသေအချာ တွက်ချက်ပုံဖော်ပြခဲ့သည်။ ။ အထူးသဖြင့် သူ၏ ဇာတိဖြစ်သော ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၏ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှသည့် ပြဿနာများကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ကျယ်ပြန့်စွာ ရှင်းလင်းတင်ပြထားပေသည်။ ။ ထို့နောက် ဂျက်ကီစီလီယားစ်က ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိက၏ ယေဘုယျအနေအထားကို ရေးသားရှင်းပြခဲ့ရုံမျှမက တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ အစိုးရသစ်နှင့် အသစ်ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းထားသည့် စစ်တပ်တို့ အကြား ရင်ဆိုင်နေရသည့် ထူးခြားသော စိန်ခေါ်မှုများ အကြောင်းကို အသေးစိတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ပြထားပေသည်။ ။

တတိယပိုင်းဖြစ်သော ‘ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန်ကမ္ဘာ’တွင် မူ ယခင်ဆို

ဗီယက်အုပ်စုဟောင်းနိုင်ငံများ တွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ၏ အလွန်ထူးခြားလှသည့် အတိုင်းအဆပမာဏကို ချိန်ဆပြသည့် ကိစ္စသုံးရပ်ကို မတူခြားနားသော ဆောင်းပါးသုံးပုဒ်ဖြင့် တင်ပြထားသည်။ ။ ယာနုဇ်အိုနီစကီဝစ်က သူကိုယ်တိုင် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးနှင့် လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် တာဝန် နှစ်မျိုး ထမ်းဆောင်ခဲ့ရစဉ် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ပိုလန်နိုင်ငံ၏ စစ်တပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ သော့ချက် အခန်းကဏ္ဍများ အကြောင်းကို တင်ပြထား၏။ ပိုလန်နိုင်ငံမှာ မိမိတို့ စစ်တပ်များကို ယခင် မော်စကို၏ မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များ အဖြစ်မှ လည်းကောင်း၊ အလားတူ ဒီမိုကရေစီ အရပ်သား အစိုးရကို စစ်တပ်မှ နာခံလာစေရန်လည်းကောင်း လှည့်ပြောင်းဦးတည်ပေးရသည့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများ ထဲမှ တစ်နိုင်ငံဖြစ်ပေသည်။ ။ နောက်တစ်ဦးဖြစ်သော လီလီယာရှက်ဗ်ဆိုဗာကမူ လုံးဝတစ်မူထူးခြားသော ရုရှားစစ်တပ်၏ ပြဿနာများကို ရေးသားတင်ပြထား၏။ ရုရှားစစ်တပ်၏ ပြဿနာမှာ အင်ပါယာကြီး ဆုံးရှုံးသွားသော၊ မဟာအင်အားကြီး နိုင်ငံအဆင့်နေရာက လျှောကျသွားသော တိုင်းပြည်တစ်ပြည်မှ စစ်တပ်တစ်တပ် အနေဖြင့် မသေချာမရေရာလှသည့် ဒီမိုကရေစီအဝန်းအဝိုင်းနှင့် အံဝင်ခွင်ကျရှိရန် ထိန်းညှိပြုပြင်ရေး ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ချားလ်-အိပ်ချ်-ဖဲယားဘင့်စ်(အငယ်) ကလည်း အရင်းအမြစ်မှ စ၍ လှည့်ပြောင်းသွားသည့် နိုင်ငံအားလုံးကို ခြုံငုံသုံးသပ်ကြည့်ခဲ့၏။ ၎င်းတို့ မှာ နိုင်ငံသစ်များ ၊ ဆိုဗီယက်နှင့် ယူဂိုဆလပ်ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲမှုမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အသိအမှတ်ပြုမခံရသေးသော နိုင်ငံငယ်လေးများ တို့ ပါဝင်ကြ၏။ ၎င်းတို့ တွင် အလွန်ပုံပန်းမကျလှသည့် စစ်တပ်ကို အစစ်အမှန်အုပ်ချုပ် နိုင်စွမ်းမရှိသောအရပ်သားအစိုးရက ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းကင်းမဲ့နေသော နိုင်ငံငယ်လေးများ ပါ

ဝင်၏။ အားလုံးခြုံကြည့်လိုက်လျှင် ဤစာအုပ်တွင် စုစည်းထားသည့် ဆောင်းပါးများက စစ်အေးခေတ်လွန်ကမ္ဘာကြီးတွင် ဒီမိုကရေစီအစိုးရများ နှင့် စစ်တပ်တို့ ၏ ဆက်ဆံရေးတို့ ကို ဝန်းပိုင်းထားသည့် များလှစွာသော အမျိုးမျိုးသော စိန်ခေါ်မှုများကို ကမ္ဘာကြည့်ကြည့်မြင်ထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည် ။

ခေတ်သစ် အရပ်ဘက် - စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး

အဖွင့်ဆောင်းပါးတွင် ဆင်ဖြူရယ်-ပီ-ဟန်တင်တန်က တစ်ခုလုံးခြုံကြည့်မည်ဆိုလျှင် တတိယလှိုင်း ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အခြားသော စိန်ခေါ်မှုများ ထက် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးပြဿနာကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကိုယ်တွယ်နိုင်ကြသည် ဟု ဆိုပါသည် ။ ထိုမျှမက အဆိုပါနိုင်ငံများ ရှိ အရပ်ဘက် - စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ ယခင် အာဏာရှင်အစိုးရများ လက်အောက်မှာ ထက် ယေဘုယျအားဖြင့် အနေအထား ပိုမိုကောင်းမွန်သည် ဟု ဆိုထားပါသည် ။ (သို့သော် ရုရှားအနေအထားမှာ ဖွဲ့စည်းမှုသဘောအရ အရေးကြီးသည့် ခြွင်းချက်တစ်ရပ်ဖြစ်နေရသည် ။) အရပ်သားများက စစ်အရာရှိကြီးများကို အဆင်မြင့်နိုင်ငံရေး ရာထူးနေရာများမှ ဖယ်ရှား အစားထိုးနိုင်ခဲ့ကြ၏။ စစ်တပ်မှ အုပ်ချုပ်သည့် အထူးအဖွဲ့အစည်းများကို လည်း ဖျက်သိမ်းပစ်နိုင်ခဲ့ကြ၏။ စစ်တပ်မှ အီလစ်များ ၏ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်စွက်ဖက်မှုကိုပင် တစ်စုံတစ်ရာသော အကန့်အသတ်များ ချမှတ်ထားနိုင်ခဲ့ကြသည် ။ ထို့ပြင် အရပ်သားများ ဦးဆောင်သည့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဌာနများ ဖန်တီးနိုင်ခဲ့၏။ ယင်းသို့သော ဖွဲ့စည်းမှုသဘောဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများက စစ်ဘက်အရာရှိများကို အရပ်ဘက်အရာရှိများ ၏ လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းရေးကို တွန်းအားပေးနိုင်ခဲ့သည် ။ စစ်

ဘက်ကျွမ်းကျင်သူအဖြစ်   အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနိုင်ရေးဝါဒကို
ကြီးစွာအလေးအနက်ထားသောအားဖြင့် စစ်တပ် အကယ်ဒမီများ ၊ စစ်
ကျောင်းများ ၊ စစ်သဘောတရား နှံ့စပ် ကျွမ်းကျင်ရေးသင်တန်းများကို
ဖြတ်သန်းစေခြင်းဖြင့် စွဲမြဲခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ပေးနိုင်ခဲ့ကြ၏။
ထို့ပြင် စစ်တပ်အနေဖြင့် ယခင်က ၎င်းတို့ ပါဝင် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည့်
များ   စွာသော   ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးတာဝန်များ   နှင့်
စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြရသည် ။

ဟန်တင်တန်က အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲ
ရေးလုပ်ငန်းတွင် နှိုင်းယှဉ်မှုအရ အောင်မြင်မှုရရှိရေးအတွက် ဆက်စပ်
နေသည့် အကြောင်းအချက်သုံးရပ်ကို သုံးသပ်တင်ပြခဲ့၏။ ဦးစွာပထမ
စစ်ရေးကျွမ်းကျင်သူအဖြစ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရေးဝါဒနှင့် အရပ်
ဘက်အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ နှုန်းစံများကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက အသိအမှတ်ပြု
လက်ခံမှု တိုးတက်လာအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သည် ။ ဤလုပ်ငန်းတွင်
အနည်းဆုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ပို့ချ
ခဲ့သည့် သင်တန်းများ ၏ အခန်းလည်း ပါဝင်ပေသည် ။ ဒုတိယအားဖြင့်
နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်ရေး အီလစ်များအားလုံးတို့ က ဟန်တင်တန်ပြောသည့်
'ဓမ္မဓိဌာန် ကျသော အရပ်ဘက်အုပ်ချုပ်မှု'ကို အင်စတီကျူးရှင်းအဖြစ်
ထူထောင်တည်ဆောက်ခြင်းမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး၏ အကျိုးစီးပွားနှင့်
ကိုက်ညီသည် ဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုလာခဲ့ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည် ။

ထို့ပြင် စစ်ဘက်အရာရှိများ အနေဖြင့် အာဏာရှိစဉ်က ရရှိထားသ
ည့် အတွေ့အကြုံ ဖြတ်သန်းမှုများကို လေ့လာသုံးသပ်ကြည့်ခြင်းအားဖြ
င့် များ စွာသော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာများ တွင် လွ
ယ်လင့်တကူ အဖြေရှာမရနိုင်ကြောင်း သဘောပေါက်လာခဲ့ကြ၏။ ထိုမျှ
မက နိုင်ငံရေးတောင်းဆိုချက်များ တွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းသည် စစ်

တပ်၏ ကိုယ်တိုင်စုစည်းညီညွတ်မှု၊ ထိရောက်စွာ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် တင်းကြပ်သည့် စစ်စည်းကမ်းများကို လျော့နည်းစေကြောင်း ကောင်းစွာ နားလည်လက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ ။ နိုင်ငံရေးသမားများ ဘက် အနေနှင့်လည်း စစ်တပ်ကို အရပ်သား နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများ အတွင်း ဆွဲ သွင်းမိသဖြင့် ပေးဆပ်ရသည့် တန်ဖိုးမှာ များ စွာ မြင့်မားလှကြောင်း ကောင်းစွာ သဘောပေါက်လက်ခံလာခဲ့ကြ၏။ နောက်ဆုံးအားဖြင့် အရ ပ်ဘက်- စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာ ကျယ်ပြန့်သော အ ကျိုးရလဒ်များ ထွက်ပေါ်ရရှိလာနိုင်ခဲ့သည်။ ။ ၎င်းတို့ တွင် စစ်အသုံးစရိ တ်နှင့် လူ့စွမ်းအား လိုအပ်ချက်များကို လျှော့ချနိုင်ခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး အလွဲသုံးစားမှုများကို ကာကွယ်ဟန့်တားနိုင်ခြင်းနှင့် စစ်တပ်မှ တာဝန် ယူထားသော လုပ်ငန်းကြီးများကို အရပ်ဘက်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံးက စစ်တပ်ကို လူကြိုက်များ စေမည့် အကြောင်းပြချက်များ ပါဝင်ပေသည်။ ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စိန်ခေါ်မှုများ လည်း ကျန်ရှိနေပေသေးသည်။ ။ ဖြ စ်နိုင်စရာရှိသည့် အာဏာသိမ်းရေး အလားအလာများ လျှော့ချရေး၊ စစ် တပ်မှ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့စဉ်က တည်ရှိလာခဲ့သည့် စစ်တပ်၏ ကြီးမား သော နိုင်ငံရေးဩဇာ အရှိန်အဝါအောက်မှ အကြွင်းအကျန်များ ဖြတ် တောက်ရပ်သိမ်းရေး၊ စစ်တပ်အတွက် အခန်းကဏ္ဍသစ်နှင့် လုပ်ငန်း တာဝန်သစ်များ တိုးချဲ့မြှင့်တင်ပေးရေး၊ ကျန်လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံး နှင့် စစ်တပ်၏ ကင်းကွာ အထီးကျန်ဖြစ်နေမှုများ လျှော့ချရေးတို့ ပင် ဖြ စ်ပေသည်။ ။ ဟန်တင်တန်၏ အလိုအရ ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်းတိုးပွား ရေး အတွက် ဖန်တီးလိုက်သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်သော စီးပွား ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုကလည်း အနာဂတ်စစ်အာဏာသိမ်းမှု အလား အလာများကို လျှော့ချပေးနိုင်ခြေရှိပေသည်။ ။ သူ၏ လေ့လာသုံးသပ်မှု

အရ ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းတိုးပွားလာသည့် တတိယလှိုင်းကာလအတွင်း ဒီမိုကရေစီစနစ်သစ်ကို ဆန့်ကျင်သည့် စစ်အာဏာသိမ်းမှုများ သည် (နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ဟေတီနှင့် ဆူဒန်စသည့်) ခြွင်းချက် အချို့မှ အပ ယေဘုယျအားဖြင့် အောင်မြင်မှုမရခဲ့ပေ။ လက်တွေ့အချက်အလက်များ ၏ ညွှန်ပြချက်အရ အာဏာသိမ်းရေးကြိုးပမ်းမှုနှင့် အောင်မြင်မှုများ ၏ အကန့်အသတ်ကို လူတစ်ဦးချင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားဝင်ငွေပမာဏက ပြဋ္ဌာန်းထားပေသည် ။ လူတစ်ဦးချင်း၏ အမျိုးသားထုတ်ကုန်တန်ဖိုး ဒေါ်လာတစ်ထောင်အထက်ရှိသော တိုင်းပြည်များ တွင် အောင်မြင်သော အာဏာသိမ်းပွဲအတွေ့အကြုံများ မရှိခဲ့ပေ။ လူတစ်ဦးချင်းထုတ်ကုန် တန်ဖိုး ဒေါ်လာ ၃,၀၀၀ အထက်ရှိ တိုင်းပြည်များ တွင် မူ အောင်မြင်သည့် အာဏာသိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှုမျိုးပင် မတွေ့ရပေ။ အောင်မြင်သည့် အာဏာသိမ်းပွဲများမှာ တစ်ဦးချင်း အမျိုးသားထုတ်ကုန်တန်ဖိုး ဒေါ်လာ ၁,၀၀၀ အောက်တွင် ရှိသော တိုင်းပြည်များ တွင် သာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည် ။

စစ်တပ်များ အနေဖြင့် ကန့်လန့်ကာနောက်ကွယ်မှ တစ်စုံတစ်ရာ အာဏာကို ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်သည့် တိုင်းပြည်များမှာ ဘရာဇီး၊ ချီလီ၊ နီကာရာဂွာ၊ တူရကီနှင့် တောင်ကိုးရီးယားတို့ ကဲ့သို့ စစ်တပ်မှ အနည်းနှင့်အများ ဆန္ဒအလျောက် အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခဲ့သော တိုင်းပြည်များ ပင် ဖြစ်တတ်ကြပေသည် ။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့် စစ်တပ်အသုံးစရိတ်၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ ၊ အင်အားဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် စစ်တပ်၏ ရေရှည်အခွင့်ထူးခံ အခွင့်အရေးများကို ရုပ်သိမ်းဖြတ်တောက်ရာတွင် တစ်စုံတစ်ရာ တိုးတက်မှုများ ရှိလာခဲ့သည် ။ အဓိက ဆုပ်ကိုင်ထားသည့် အချက်မှာ မူ စစ်တပ်မှ အတိတ်က ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူ့အခွင့်အရေး

ချိုးဖောက်မှုများအား ကိုင်တွယ်သည့် နည်းနာအပေါ်တွင် ဆက်လက်မှု တည်ပေါ်မည်။ အစိုးရအနေဖြင့်လည်း တစ်စုံတစ်ရာ လူကြိုက်များ စေမည့် ဖိအားပေးမှုတို့ ကြောင့် စစ်တပ်အား နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှ ဆုတ်ခွာရေးအတွက် အခြေခံအာမခံချက်ပေးနိုင်မည့် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် အမိန့်ကို ပြန်လည်ရေးဆွဲ ထုတ်ပြန်ရပေသည် ။

စစ်အေးခေတ်ကြီး၏ အဆုံးသတ်မှုနှင့်အတူ ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားပြန့်ပွားလာခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ နိုင်ငံများ အနေဖြင့် ပြည်ပအင်အားစုများ ၏ လုံခြုံရေးခြိမ်းခြောက်မှု လျော့ပါးကျဆင်းလာခြင်းကို မျက်မှောက်ပြုခဲ့ကြရသည် ။ ထိုအခါ ဒီမို ကရေစီအဟောင်း၊ အသစ်နိုင်ငံများ အနေဖြင့် စစ်တပ်အဆောက်အုံများ ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပြန်လည်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုပြ ရတော့မည် ဖြစ်၏။ ဤအနေအထားက သစ်လွင်သေးငယ်သော ဒီမို ကရေစီနိုင်ငံများ တွင် အခိုင်အမာ ပြဿနာများကို ဖန်တီးပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ လုံခြုံရေး အတွက် စစ်တပ်က ရေရှည်တာဝန်ယူလာခဲ့သော တိုင်းပြည်များ တွင် ဖြစ်ပေသည် ။ ဟန်တင်တန်က အကြံပေးခဲ့သည် မှာ စစ်တပ်၏ သမား ရိုးကျ တိုက်ခိုက်ရေးအစဉ်အလာနှင့် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးတာဝန် နှစ်မျိုးလုံးနှင့် နီးကပ်ဆက်စပ်သည့် ‘နိုင်ငံတကာငြိမ်း ချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးတပ်ဖွဲ့’ ထူထောင်ရေးကို အခြားမတူသော နည်း လမ်းတစ်ခု အဖြစ်အသုံးပြုရန် ဖြစ်၏။ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေး၊ ရာဇဝတ်မှုနှိမ်နင်းရေး၊ ပြည်တွင်းရေး မတည်ငြိမ်မှုများကို ထိန်းချုပ် ရေးအတွက် စစ်တပ်ဖွဲ့အား အသုံးပြုခြင်းသည် စစ်တပ်၏ ကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုရေးကို ထိပါးစေသည့်တိုင် အခြားမတူသော နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်သာ စဉ်းစားရန် တင်ပြခြင်း ဖြ

စံပေသည် ။

နောက်ဆုံးတွင် ဟန်တင်တန်က စစ်ရေးနည်းပညာသစ်များ ဖွံ့ဖြိုးမှု ၊ ပွယောင်းကြီးထွားလာမှုနှင့်အတူ ဘက်ပေါင်းစုံစစ်ပွဲမျိုးဖြစ်ပွားရန် အလားအလာနည်းပါးလာမှုတို့ ကြောင့် အဓမ္မစစ်မှုထမ်းစစ်သားများ ဖြင့် စုစည်းထားသည့် အမြဲတမ်း တပ်မတော်ကြီးမျိုးထားရှိရန် မလိုအပ်တော့ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့၏။ သို့သော် ဤဖြစ်ပေါ် တိုးပွားမှု၏ အားနည်းချက်မှာ ‘အရပ်သားနှင့် စစ်သားတို့ အကြား၊ ပြည်သူလူထုနှင့် စစ်တပ်တို့ အကြား အသွင်အပြင်ကွဲပြားခြားနားမှုများ ’ လျော့ပါးလာသဖြင့် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးအတွင်းက အခြေအနေဆီသို့ နောက်ကြောင်းပြန်သွားစေနိုင်ပေသည် ။ ထိုသို့သော ‘အရပ်သားစစ်တပ်’ အယူအဆမျိုး ဖြစ်တည်လာခြင်းမှ ကင်းဝေးစေရန်အတွက် စစ်တပ်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ အကြား ဆက်ဆံရေးကို ပြန်လည် စဉ်းစားသုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပေလိမ့်မည် ။

ဟန်တင်တန်၏ နိဂုံးချုပ်ချက်အရ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး၏ အနာဂတ်ဖြစ်ပေါ် တိုးပွားမှုသည် အများအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံသစ်ရှိ အရပ်သားခေါင်းဆောင်များ ၏ သဘောထား၊ အပြုအမူပေါ်တွင် အဓိကမူတည်ပေလိမ့်မည်။ အကြီးမားဆုံးသော ပြဿနာများကို နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ နှင့် ဒီမိုကရေစီအဆောက်အအုံများက စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကိုလည်း တာဝန်မယူနိုင်သည့် တိုင်းပြည်များ တွင် တွေ့မြင်ကြရပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့သော တိုင်းပြည်မျိုးတွင် အရပ်သား နိုင်ငံရေးသမားများက ၎င်းတို့ ၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ စစ်တပ်ကို အသုံးချရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ရှိလာတတ်ပေသည် ။

မိုက်ကယ် စီ-ဒက်ချ်နှင့် လူဝီ-ဒဗလျူ-ဂွတ်မင်းတို့ ၏ အက်ဆေးဆောင်းပါးနှစ်ပုဒ်လုံးကမူ စစ်ရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များ ၏ အဓိကပြဿနာနှင့် ၎င်းတို့ က အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး အပေါ် မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိပုံကို အာရုံစူးစိုက် ဖော်ပြထားကြပေသည်။ ။ ဒက်ချ်၏ အလိုအရ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ တာဝန်ယူရသည့် အဓိကလုပ်ငန်းသည် ပြည်တွင်း(သို့) ပြည်ပဆိုသည့် အချက်ပေါ်တွင် မူတည်၍ စစ်ရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ခွဲခြားရန် ဖြစ်၏။ ဆိုလိုသည် မှာ ၎င်းတို့ ကို ပြည်ထောင်ချင်း စစ်ခင်းရေးအတွက် အဓိကဦးတည်မည်လော(သို့) နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေး၊ ပြည်တွင်းလုံခြုံရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လူသားချင်း ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် လူမှုဘဝသာယာရေး လုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းတာဝန်များကို တိုးချဲ့တာဝန်ယူရမည်လော ဆိုသည် ကို ခွဲခြားရန်ပင် ဖြစ်၏။ အခြားတစ်ဖက်မှ လည်း စစ်ရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ များ သောအားဖြင့် တိုင်းပြည်တစ်ပြည် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိသော ခြိမ်းခြောက်ခံရသည့် ပတ်ဝန်းကျင်မျိုးတွင် ဖြစ်လေ့ရှိကြ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထူးခြားထင်ရှားသည့် ပြည်ပ(သို့) ပြည်တွင်း ခြိမ်းခြောက်မှုမရှိသောအခါတွင် လည်းကောင်း(သို့) ၎င်းတို့ နှစ်မျိုးလုံး ရှိနေစဉ်တွင် လည်း ကောင် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကို ဦးစားပေးသည့် တိုင်းပြည်၏ စစ်ရေးသဘောထားကသာလျှင် စစ်ရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များ ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးမည့် အဓိကအခန်းမှ ပါဝင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ ။

ဒက်ချ်ကမူ ချောမွေ့ပြေပြစ်သော အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးကို ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှုကို ရင်ဆိုင်နေရသော တိုင်းပြည်များ တွင် ပို၍ တွေ့ရတတ်သည် ဟု အဆိုပြုတင်ပြထားပေသည်။ ။ ထိုသို့သော အနေအထားမျိုးတွင် အရပ်သားအာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် စစ်ဘက်နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ပြဿနာရှာသည့်သဘော

ထား နည်းပါးပြီး အခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိမည့် ထိန်းချုပ်သည့်စနစ်မျိုးသာ ကျင့်သုံးတတ်ကြမြဲ ဖြစ်၏။ စစ်ဘက်အနေနှင့်လည်း ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်ကိုသာ အလေးထားတတ်ကြပြီး လူသားအရင်းအမြစ်နှင့် ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များ စည်းရုံးစုစည်းရာတွင် အရပ်ဘက် ခေါင်းဆောင်များ အပေါ်သာ မှီခိုအားထားတတ်ကြ၏။

ထို့ပြင် အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့်လည်း စစ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များ ၏ နိုင်ငံရေးအရ သစ္စာရှိမှုကို နားလည်တုံ့ပြန်သောအားဖြင့် စစ်ဆင်တိုက်ခိုက်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ၎င်းတို့အား ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့် ပေးထားမြဲ ဖြစ်၏။ စစ်အေးခေတ် ကာလအတွင်းက အမေရိကန်နှင့် ဆိုဗီယက်တို့ ကိုယ်တိုင် ဤအရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးပုံစံကို စံနမူနာပြခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဆိုးဝါးလှသော အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးများကို ပြည်တွင်းခြိမ်းခြောက်မှု အသည်းအသန်ရင်ဆိုင်နေရသည့် နိုင်ငံများ တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် တွေ့ရတတ်ပေသည်။ ဤတိုင်းပြည်များ တွင် အရပ်ဘက် အာဏာပိုင်များ အတွင်း ဂိုဏ်းအုပ်စုများ ကွဲပြားနေတတ်ကြပြီး၊ ၎င်းတို့ ၏ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး ပဋိပက္ခများ ဖြေရှင်းရေးတွင် မကြာခဏဆိုသလိုပင် စစ်တပ်ကိုဆွဲသွင်းရန် ကြိုးစားတတ်ကြ၏။ အဆုံးသတ်ရလဒ်မှာ အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာဇီးနှင့် ချီလီနိုင်ငံတို့ တွင် ၆၀ စုနှစ်နှင့် ၇၀ စုနှစ်များ အတွင်းက ဖြစ်ခဲ့ကြသလိုပင် စစ်အာဏာသိမ်းပွဲများ နှင့် ရေရှည် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှုများ ပင် ဖြစ်ကြလေသည်။

နောက်ဆုံးအားဖြင့် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်အနေနှင့် ပြည်တွင်းခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှု နှစ်မျိုးလုံးကို ရင်ဆိုင်နေရသည့်အခါမျိုးတွင် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကို အလေးထားသည့် အယူ

အဆက တိုင်းပြည်၏ စစ်ရေးသဘောထားနှင့် ၎င်း၏ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးတို့ ၏ သဘောသဘာဝကို တိုက်ရိုက်လွှမ်းမိုး အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်ပေသည်။ ။ ၅၀ စုနှစ်များ နှင့် ၆၀ စုနှစ်များ အတွင်းက ပြင်သစ် ပြဿနာတွင် ဗီယက်နမ်၌ ၎င်းတို့ ရှုံးနိမ့်ပြီးနောက် စစ်အေးတိုက်ပွဲဆိုသည် မှာ အရှေ့နှင့်အနောက် စစ်အင်အားချင်းပြိုင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်သည့် စစ်ပွဲများ ချည်းသက်သက်မျှသာမဟုတ်၊ အဓိကအားဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် နှလုံးသားကို ရရှိရေးအတွက် သဘောတရားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအရ ပြိုင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ အဖြစ်သို့ မဟာဗျူဟာလေ့လာရေးပညာရှင်များက ပြောင်းလဲကြည့်မြင် လာခဲ့ကြတော့သည်။ ။ ‘တော်လှန်ရေးစစ်ပွဲ’ ဟူသည့် သဘောထားအယူအဆက စစ်ရေးလုပ်ငန်း တာဝန်များကို ပြည်ပနှင့် တိုက်ခိုက်သည့် ‘ပုံမှန်စစ်ပွဲများ’ အဖြစ်မှ ‘ပုံမှန်မဟုတ်သည့် တန်ပြန်တော်လှန်ရေးစစ်ပွဲများ’ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ ။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဒီဂေါလ်၏ တောင့်တင်းကြံ့ခိုင်သော ခေါင်းဆောင်မှုကြောင့်သာ ပြင်သစ်ပြည်ကို အယ်ဂျီးရီးယားပဋိပက္ခဆိုသည့် နှံ့အိုင်ထဲမှ ဆွဲထုတ်ကာ၊ ၎င်း၏ စစ်အင်အားအလုံးစုံကို ပြည်ပရန်ကာကွယ်ရေးဆီသို့ ပြန်လည်ဦးတည်စေနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ။

စစ်အေးလွန်ခေတ်၏ ပြောင်းလဲနေသည့် လုံခြုံရေးပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေက အမေရိကန်နှင့် ယခင်ဆိုဗီယက်တို့ ရေရှည်ခံစားခွင့်ရခဲ့ကြသည့် ချောမွေ့ပြေပြစ်သော အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးကို ထိပါးအန္တရာယ်ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ။ နှစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ပင် စစ်တပ်ကို ပြည်ပ အန္တရာယ် ကာကွယ်ရေးသာ အဓိကဦးတည်ချက်ထားခြင်းမှာ ပြောင်းလဲလာစေခဲ့သည်။ ။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အစိုးရအဆောက်အုံ အဖွဲ့အစည်းများမှာ လည်း အများ ဆန္ဒဖီအားနှင့် ဘဏ္ဍာ

ရေး ဖြတ်တောက်မှုများကြောင့် အကြပ်အတည်းများ ကြီးမားလာခဲ့ကြ
၏။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ယခင်ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ အရပ်ဘက်
အာဏာပိုင်များ အနေနှင့် ယခင်က စစ်ဘက်အတွက် သီးသန့်ထားရှိပေး
ခဲ့သော နယ်ပယ်များ တွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်လာခဲ့ရသည့်အလျောက်
စစ်ဘက်မှ လည်း နိုင်ငံရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ အပေါ် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိ
လာခဲ့တော့သည် ။ စစ်ဘက်အနေဖြင့် အရပ်သားများ ၏ နိုင်ငံရေးတိုက်
ပွဲများ အတွင်းသို့ မလွှဲမရှောင်သာ ဆွဲသွင်းခံလာရသည့်အခါ အထူးသဖြ
င့် ရုရှားပြည်တွင် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးမှာ တင်းမာပြင်းထန်
လာတော့သည် ။

အမေရိကန်နှင့် ရုရှားနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့်
စစ်တပ်ကို ပြည်ပနှင့် ဆိုင်သည့် တိုက်ပွဲလှုပ်ရှားမှုများ ဆီသို့ ပိုမိုဦးတည်
အာရုံစိုက်လာစေရန် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း ဒက်ချ်က
ထောက်ခံချက်ပေးခဲ့၏။ ဆိုလိုသည် မှာ စစ်ရေးကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အသ
က်မွေးဝမ်းကျောင်းရေး ဝန်းကျင်တစ်ရပ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရေးကို အဓိ
ကထားပြီး ပြည်တွင်းလုံခြုံရေး၊ အကြမ်းဖက်လှုပ်ရှားမှု တန်ပြန်ဆန့်ကျ
င်ရေးနှင့် လူမှုဘဝ သာယာအဆင်ပြေရေး လုပ်ငန်းများ မှ ဖြစ်နိုင်သမျှ
ရှောင်ကြဉ်ရေးပင် ဖြစ်သည် ။ ထို့ပြင် စစ်အေးခေတ်ကြီး ကုန်ဆုံးသွား
သည့်တိုင် နိုင်ငံတကာ ပဋိပက္ခများ မချုပ်ငြိမ်းသေးကြောင်း (သို့) အခြေ
ခံလုပ်ငန်းတာဝန်အဖြစ် စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲရမည့် စစ်တပ်များ ဆက်လက်
တည်ရှိရန် လိုအပ်နေသေးကြောင်း ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးအား သတိ
ပေးပြောကြားရပေမည်။

ဤဘက်တွင် ဂွဒ်မင်းနီကလည်း ဒက်ချ်နှင့် သဘောတူညီမှုရှိခဲ့၏။
သူ၏ အလိုအရ စစ်တပ်အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်သည် ပြည်ပခြိမ်းခြော
က်မှုကို တွန်းလှန်ကာကွယ်ပေးရန်သာဖြစ်ပြီး စစ်တပ်၏ တိုက်ခိုက်ရေး

အတွက် အသင့်ပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းထားမှုကို မည်သူမျှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့် မပြုသင့်ပေ။ သို့တိုင်အောင် သမိုင်းကြောင်းအရ ပြောကြမည်ဆိုလျှင် ကမ္ဘာ့စစ်တပ်အများစုမှာ ဒုက္ခသည် ကယ်ဆယ်ရေး၊ ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးနှင့် ရဲလုပ်ငန်း၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူမှုဘဝသာယာရေးလုပ်ငန်းစသည် တိုက်ခိုက်ရေးနှင့်မဆိုင်သည့်လုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူရလေ့ရှိကြောင်းကိုလည်း ၎င်းက အသိအမှတ်ပြုထားခဲ့၏။ အမေရိကန်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံမျိုးတွင် မူ ဤတိုက်ခိုက်ရေးနှင့်မဆိုင်သော လုပ်ငန်းတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခြင်းကြောင့် စစ်တပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်စွက်ဖက်ခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရ (သို့) ပြည်ပကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုကို ခုခံတွန်းလှန်၍ တိုင်းပြည်ကို ကာကွယ်နိုင်စေမည့် စစ်တပ်၏ စွမ်းရည်ကို မထိခိုက်စေရပေ။ ထို့ပြင် စစ်အေးခေတ် အဆုံးသတ်ပြီးနောက်ပိုင်း လျော့ပါးသွားသည့် လုံခြုံရေးတာဝန်များ ရှိလာခြင်းနှင့် ဒီမိုကရေစီ ပြန့်ပွားလာခြင်းတို့ ကြောင့် နိုင်ငံအတော်များများ အနေဖြင့် စစ်တပ်အဖွဲ့အစည်းများကို အခြားသော လုပ်ငန်းတာဝန်များ ရှာဖွေအပ်နှင်းခြင်းမှ တစ်ပါး ရွေးချယ်စရာ များများ စားစား မရှိနိုင်ကြတော့ပေ။

အထူးသဖြင့် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများမှ စစ်တပ်များ အနေဖြင့် ပြည်ပနှင့် စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲရေးထက် ၎င်းတို့ ထက်သန်ရာနယ်ပယ်များတွင် စစ်တပ်၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို တိုးချဲ့ထမ်းဆောင်လာခဲ့ကြ၏။ ထိုဒေသတစ်ဝန်းလုံးရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် လမ်းခင်းခြင်း၊ ဆည်ဆောက်ခြင်း၊ အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်ခြင်းစသည့် လူထုလုပ်ငန်းများ တွင် လည်းကောင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှိမ်နင်းရေး၊ အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးစသည့် ပြည်တွင်း လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းများတွင် လည်းကောင်း၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေးအကူအညီများကို လိုအပ်မည့် အဖွဲ့အစည်းများ သို့ ပေးအပ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ စစ်တ

ပ်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်ပြီး စားသုံးသူများ အတွက် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းကြီးများကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တွင် လည်းကောင်း ပါဝင်လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည်။ ။ ထို့ပြင် ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကလည်း စစ်တပ်ကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် ရှေ့တန်း နေရာသို့ တွန်းတင်ပေးခဲ့ပြီး စစ်တပ်၏ စစ်လက်နက် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်တွင် အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် အစိုးရကို တစ်စုံတစ်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်ခွင့် ပေးလာစေနိုင်ခဲ့သည်။ ။

တစ်ချိန်တည်းတွင် ဂွတ်ဒ်မင်း ဆွေးနွေးငြင်းခုံခဲ့သည် မှာ စစ်တပ်၏ အစဉ်အလာ တိုက်ခိုက်ရေးအခန်းကဏ္ဍ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအရသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ခုလုံးအရသော်လည်းကောင်း ကန့်သတ်ရန်မဖြစ်နိုင်သည့် အနေအထားမျိုးတွင် တိုက်ခိုက်ရေးလုပ်ငန်းမဟုတ်သည့် တာဝန်များကို စစ်တပ်သို့ သင့်လျော်စွာ အပ်နှင်းရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ‘စံထားချက်များ’ ရှိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။ ။ ဂွတ်ဒ်မင်း အကြံပြုခဲ့သည် မှာ အောက်ပါအခြေအနေ တစ်စုံတစ်ရာရှိလာခဲ့လျှင် စစ်တပ်အနေဖြင့် ပေးအပ်ထားသည့် လုပ်ငန်းများကို တာဝန်မယူသင့်ပေ။

(၁) စစ်တပ်၏ ပါဝင်မှုက အခြားအုပ်စုများ ၏ တာဝန်ယူလှုပ်ရှားနိုင်မှုကို အတားအဆီးဖြစ်စေခဲ့လျှင်၊ ဆိုလိုသည် မှာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ ၏ သုံးသပ်စိတ်ဖြာနိုင်မှု၊ စွမ်းရည်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ၎င်းတို့ ၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်မှုအခန်း တိုးချဲ့ရေးတို့ ကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခဲ့လျှင်၊

(၂) စစ်ဘက်အနေဖြင့် နောက်ပိုင်းတွင် စွန့်လွှတ်ရန် အခက်အခဲဖြစ်လာစေမည့် အထူးခံစားခွင့်များ ရရှိစေသည့် အနေအထားမျိုးဖြစ်နေခဲ့လျှင်၊

(၃) စစ်တပ်အနေဖြင့် တိုက်ခိုက်ရေးမဟုတ်သည့် လှုပ်ရှားမှုများ တွင် အလွန်အကျွံ ပါဝင်နေခြင်းဖြင့် မူလအဓိက ကာကွယ်ရေးတာဝန်များကို မေ့လျော့ပစ်ပယ်လာမှုမျိုး ဖြစ်လာခဲ့လျှင်၊ စစ်ဘက်အနေဖြင့် မပါဝင် မပတ်သက်သင့်ပေ။

သို့တိုင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ခြင်း (သို့) အကြမ်းဖက် လှုပ်ရှားမှုများ တန်ပြန်ဆန့်ကျင်ရေးကဲ့သို့သော ထူးခြားသည့်အခြေအနေ အကြောင်းအချက်များ အောက်တွင် မူ စစ်ဘက်အနေဖြင့် တိုက်ခိုက်ရေးမဟုတ်သော တာဝန်များကို ယူကြရမည်ပင် ဖြစ်သည်။ ။ ယင်းသို့သော ကိစ္စများ တွင် အဓိကလိုအပ်သည် မှာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အားလုံးအနေဖြင့် ဤတိုက်ခိုက်ရေးမဟုတ်သော တာဝန်သစ်များမှာ ယာယီမျှသာဖြစ်ကြောင်း၊ အတိအကျ သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်ဇယား တစ်ခုသို့ရောက်လျှင် အရပ်ဘက်သို့ ပြန်လည် လွှဲပြောင်းပေးအပ်မည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အချိန်တစ်စုံတစ်ရာ တိုးချဲ့ရန် လိုအပ်လျှင် အရပ်ဘက် အာဏာပိုင်များ ၏ အတည်ပြုချက်လိုကြောင်း စသည် တို့ ကို နားလည် သဘောပေါက်ထားကြရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ။ ထို့ပြင် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ချင်းရှိ အခြေခံဥပဒေများ တွင် စစ်တပ်၏ လုပ်ငန်း တာဝန်များကို သာမန်အခြေအနေအောက်တွင် ကန့်သတ်ထားချက်များ နှင့် မည်သို့သော အခြေအနေအောက်တွင် ခြွင်းချက်ပေးမည်ကို အတိအကျပြဋ္ဌာန်းထားသင့်ပေသည်။ ။ တိုင်းပြည်များ စွာ၏ အခြေခံဥပဒေများက ‘နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အရေးပေါ်အခြေအနေ’မျိုးတွင် စစ်တပ်ကို ‘အထူးအာဏာ’ ကျင့်သုံးခွင့်များ ပြဋ္ဌာန်းပေးရာ၌ အများအားဖြင့် အထက်ပါ စံချိန်စံနှုန်းများကို မပြည့်မီခဲ့ကြပေ။ သို့ဖြင့် အရပ်ဘက် အုပ်စိုးမှုသည် ‘စစ်တပ်၏ အစဉ်သဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက် ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်’ အောက်တွင် ကျရောက်နေရပေတော့သည်။ ။

နောက်ဆုံးအားဖြင့် ဂွတ်ဒ်မင်းက ဒီမိုကရေစီခိုင်မာပြီးဖြစ်သော တိုင်းပြည်များမှာ ပင်လျှင် အရပ်ဘက်တွင် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒ ကျွမ်းကျင်သူ ကင်းမဲနေခြင်းကို သော့ချက်ကျသော ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် ပုံဖော်ထောက်ပြခဲ့၏။ ခေတ်သစ်ကမ္ဘာကြီးတွင် အရေးပါရှုပ်ထွေးသည့် စစ်ဘက်၏ အဓိကကျသော လုပ်ငန်းတာဝန်က စစ်ဘက်အရာရှိများ နှင့် စစ်ရေးလိုအပ်ချက်များကို နားလည်သဘောပေါက်သည့် အရပ်ဘက် ပုဂ္ဂိုလ်များ ၏ အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို တောင်းဆိုလျက်ရှိပေသည် ။ ယင်းသို့သော် အခြေအနေ အကြောင်းအချက်များ အောက်တွင်သာ အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် စစ်တပ်၏ လှုပ်ရှားမှုများကို သင့်လျော်စွာ လွှမ်းခြုံ မြင်သာမည်ဖြစ်ပေသည် ။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ

ဂျူအန်ရီရဲလ်၏

ဆောင်းပါးထဲကအတိုင်းပင်

စစ်အေးခေတ်ကုန်ဆုံးခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ် တိုးတက်ပြန့်ပွားလာခြင်းဆိုသည့် အကြောင်းအချက်နှစ်ရပ်တို့ ကြောင့် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများ တွင် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှ စစ်တပ်တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ခွာလာခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး ပုံမှန်ဖြစ်လာခြင်းဆီသို့ ဦးတည်လာစေခဲ့သည် ။ ၆၀ စုနှစ်များမှ ၈၀ စုနှစ်များ တစ်လျှောက်အတွင်း လက်တင်အမေရိက စစ်တပ်များ အနေဖြင့် ပြည်ပစစ်ရေးခြိမ်းခြောက်မှု အနည်းငယ်မျှကိုသာ ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရ၏။ သို့သော် ပြည်တွင်းတွင် ဆိုဗီယက် (သို့) ကျူးဘားနိုင်ငံတို့ မှ အားပေးထောက်ခံသည့် ပြင်းထန်သော ပြောက်ကျားစစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ၏ စိန်ခေါ်တိုက်ခိုက်မှုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရပြန်သည် ။ ထို့ပြင် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး မြင်ကွင်းများ တွင် လည်း လက်ဝဲလက်ယာ နိုင်ငံရေး

ပါတီများ အကြား မြင့်မားသော ပဋိပက္ခများကိုလည်း မကြာခဏပင် တွေ့မြင်ခဲ့ကြရပေသည်။ ။ ထိုအခါ အထူးသဖြင့် တောင်အမေရိက စစ်ဘက်အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စောင့်ရှောက်ကာကွယ်ရေးအတွက် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့ရသည့် ကြားအင်အားစုအဖြစ် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်က သဘောထားလာခဲ့ကြ၏။ ထိုစဉ်က အရပ်ဘက် နိုင်ငံရေးအုပ်စုအချင်းချင်းကြားရှိ ပဋိပက္ခ(သို့) ပုန်ကန်ထကြွရေး လှုပ်ရှားမှုများ နှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများက အခြေခံဥပဒေကို ထိခိုက်အန္တရာယ်ပေးမည့် အနေအထား ရှိနေခဲ့၏။ ထိုစဉ် စစ်ဘက်အရာရှိကြီးများ အနေဖြင့်လည်း အရပ်သားအုပ်ချုပ်မှုကို ပြန်လည်မထူထောင်နိုင်မီကာလအတွင်း ‘အေးချမ်းတည်ငြိမ်ရေး’ကို တွန်းအားပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည့် နိုင်ငံတော်အာဏာကို ယာယီသိမ်းပိုက်ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည် ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ၎င်းတို့ ၏ တရားမျှတမှန်ကန်မှုကို ရှင်းပြခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ဤဒေသအတွင်းရှိ တိုင်းပြည်အများ စုတွင် မူ မကြာခဏဆိုသလိုပင် အာဏာသိမ်းမှုများ ၊ တစ်ဦးချင်းအာဏာရှင်များ ၊ စစ်ဘက်အင်အားစုများက ရေရှည်အုပ်ချုပ်ထားခြင်းတို့ ကိုသာ မြင်တွေ့ခဲ့ကြရပေသည်။ ။ အဆိုပါ တောင်အမေရိကမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ ၏ အစဉ်အလာကို မတူသောနည်းဖြင့် ဆက်ခံတိုးချဲ့ခဲ့သည် ဆိုသော အလယ်အမေရိကစစ်တပ်များ (သို့) ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ (စစ်-ရဲတပ်ဖွဲ့များ) ကလည်း အများအားဖြင့် ထိုနည်းအတိုင်းသာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံနှင့် ကျူးဘားနိုင်ငံတို့ တွင် သာ စစ်တပ်သည် အာဏာရပါတီ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်နေခဲ့ကြပြီး ပါတီက အာဏာချုပ်ကိုင်ထိန်းသိမ်းထားမှုကို စစ်တပ်က လက်ခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤဒေသအတွင်းရှိ များ စွာသော အကြောင်းအချက်တို့ က အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးဆီသို့ ပြန်သွားရန်နှင့် တက်ကြွသော နိ

ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများ အတွင်းမှ စစ်တပ်ကို ဆွဲထုတ်ရန် တွန်းအားပေး ကူညီခဲ့ကြသည်။ ။ ဦးစွာအားဖြင့် ဤရာစုနှစ်အတွင်းရှိ လက်တင်အမေရိကတိုက်တွင် အတိုင်းအတာကြီးမားသည့် ပြည်ထောင်ချင်း စစ်ခင်းခြင်းတို့ မှ ကင်းလွတ်ခဲ့ကြသည်။ ။ ဖြစ်ပွားခဲ့သော နယ်စပ်တိုက်ပွဲများမှာ လည်း အချိန်ကာလအတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်တစ်ခုအတွင်း၌ သာ ဖြစ်၏။ ဒုတိယအားဖြင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲမှုနှင့် ကျူးဘားနိုင်ငံ စီးပွားရေးအကြပ်အတည်း ဆိုက်မှုတို့ ကြောင့် တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ပြည်ပမှ ထောက်ပံ့မှု လျော့ကျလာခဲ့သည်။ ။ သို့ဖြင့် ပီရူး၊ ကိုလံဘီယာနှင့် မက္ကဆီကို နိုင်ငံတို့ မှ အပ ဒေသတစ်ခွင်လုံးရှိ ပြောက်ကျားသူပုန်လှုပ်ရှားမှုများ ထင်ရှားသိသာစွာ အားနည်းကျဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ ။ တတိယအားဖြင့် လက်တင်အမေရိက တစ်ခုလုံးတွင် အများအားဖြင့် စစ်ဘက်သည် အရပ်ဘက်အုပ်စိုးမှုနှင့် အပြိုင်မတူသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဖြင့် အုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရမျိုးထူထောင်ရန် မကြိုးပမ်းခဲ့ကြပေ။ ။ ၎င်းတို့ ၏ အုပ်စိုးမှုများမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ချက်ချင်းအရပ်ဘက်အုပ်ချုပ်မှု ပြန်လည်ထူထောင်ပေးမည်ဆိုသည့် ကတိကဝတ်အပေါ်တွင် ၎င်းတို့ ၏ တရားမှန်ကန်မှုကို ထူထောင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ။ သို့ဖြင့် စစ်ဘက်မှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်စေခဲ့သည့် အကြပ်အတည်း ပြဿနာများ ရှင်းလင်းဖယ်ရှားပြီးသည် နှင့် စစ်တပ်ကလည်း စစ်တန်းလျားသို့ပင် ပြန်ကြွမြဲ ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံးအားဖြင့် သမ္မတကာတာအစိုးရ လက်ထက်မှ စပြီး အမေရိကန်အစိုးရက တောင်အမေရိက စစ်အစိုးရများ ၏ လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများ အပေါ် ဝေဖန်ရှုတ်ချလာခဲ့၏။ သို့ဖြင့် စစ်အစိုးရများ အနေနှင့် နိုင်ငံတကာမှ ဝိုင်းပယ်မှုကို ခံလာခဲ့ရပြီး ၎င်းတို့ ၏ ခေါင်းဆောင်များကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံ

ထားရသည့် အရပ်သားများအား အာဏာလွှဲပြောင်းပေးရန် ဖျောင်းဖျ နားချနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ။

ရီရဲလ်၏ အဆိုအရ လက်တင်အမေရိကတွင် ရှေ့တန်းရောက်စက်မှု ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကြီးများ နှင့် တူညီသည့် ပုံမှန်အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆ က်ဆံရေး ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက် အကြောင်းအချက် နှစ်ရပ်လိုအပ်၏ ။ တစ်ချက်မှာ စစ်အေးလွန်ခေတ်နှင့် လျော်ညီသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်ချိန် များကို စစ်တပ်အား အပ်နှင်းရန်ဖြစ်ပြီး အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးကို အာ မခံချက်ပေးမည့် ယန္တရားအဆောက်အအုံများ ထူထောင်ထားရမည် ဖြစ် ၏။ အချို့လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည့် ဟေတီ၊ ပနားမား နှင့် ကော်စတာရီကားတို့ တွင် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့ ရသော်လည်း အများ စုကို စစ်တပ်ထဲတွင် ဆက်လက်အသုံးချဆဲပင် ဖြစ်၏။ အဆိုပါစစ်တပ်များ အနေဖြင့် ကျယ်ပြန့်များ ပြားလှသော တာဝန် သစ်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြရ၏။ ဦးစွာအားဖြင့် ၎င်းတို့ အနေနှင့် အိမ် နီးချင်းနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် အငြင်းပွားရသည့် ဒေသများ ရှိ နယ်နိမိတ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကြရ၏။ ဒုတိယအားဖြင့် လက်တင်အ မေရိက လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အနေဖြင့် အထူးသဖြင့် ပီရူး၊ ကိုလံဘီယာ နှင့် မကြာမီက မက္ကဆီကိုနိုင်ငံများ ရှိ ပြောက်ကျားများ ၏ တက်ကြွစွာ လှုပ်ရှားစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေကြရ၏။ တတိယအားဖြင့် မက္ကဆီကိုတိုင်ပြည်နှင့် အချို့သော အလယ်အမေရိက န်တိုင်ပြည်များ ရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အနေနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များ နှင့် ပူးပေါင်းကာ တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုများကို တိုက်ဖျက်နေကြရ၏။ အချို့မှာ လူမှုရေးမတည်ငြိမ်မှုများ ပေါ်ပေါက်နေချိန်မျိုး တွင် ဝိုင်းဝန်းကူညီထိန်းသိမ်းနေကြရ၏။ စတုတ္ထအားဖြင့် လက်တင်အ မေရိက စစ်တပ်များ အနေနှင့် အစိုးရ၏ ‘အရပ်ဘက်လှုပ်ရှားမှုများ’ အ

ကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မကြာခဏပင် ပါဝင်ကူညီကြရ၏။ အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲသောဒေသများ တွင် ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များ ၏ အများကြိုက် လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာတုံ့ပြန်ရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် လည်းကောင်း၊ စစ်တပ်အပေါ် လူထုအမြင် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ကြိုးစားကြရာတွင် လည်းကောင်း အများအားဖြင့် ပါဝင်ကြ၏။ ပဉ္စအားဖြင့် အချို့သော လက်တင် အမေရိကစစ်တပ်များ အထူးသဖြင့် အာဂျင်တီးနားနှင့် ဥရဂွေးတပ်ဖွဲ့များ သည် နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးတာဝန်များ တွင် ပါဝင်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြ၏။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စစ်လက်နက် ထုတ်လုပ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများမှ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆီသို့ ဦးတည်လှုပ်ရှားရန်အတွက် လက်တင်အမေရိက လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ စွာတို့ သည် ကိုယ်တိုင် ဘဏ္ဍာရေးအရ အားဖြည့်ပေးနိုင်မည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်လျက် ရှိကြသည်။ ။

အစဉ်အလာအားဖြင့် ဤဒေသတွင်းရှိ အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ၏ အမျိုးသား တပ်မတော်များ အပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းအားနည်းခဲ့ကြသည်။ ။ အရပ်ဘက် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနများ အနေဖြင့် တစ်ကိုယ်ရေစီမံခန့်ခွဲမှု၊ ထောက်ပံ့ရေးလုပ်ငန်း၊ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းလေးများ သာသာမျှသာ စစ်သည် များ အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ။ အချို့သော ရာထူးခန့်အပ် တာဝန်ပေးမှုများ တွင် အုပ်ချုပ်ရေး(သို့) တရားရေးဌာနများမှ ပုံမှန်အတည်ပြုချက် တောင်းခံရမှုများ ရှိထားသည့်တိုင် အရာရှိတပ်ဖွဲ့များ ၏ ပညာရေး၊ ရာထူးတိုးမြှင့်ရေးတို့ ကိုမူ စစ်တပ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များကသာ ထိန်းချုပ်ထားမြဲဖြစ်သည်။ ။ စစ်ဘက်မှ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ ကျော်လွှားသွားသည့် ကိစ္စရပ်များ အပေါ် ဥပဒေအရ ကိုင်တွယ်ထိန်းချုပ်မှုမျိုး လုပ်လေ့မရှိလှပေ။

သို့သော် အရပ်ဘက်၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို စစ်တပ်၏ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ နှင့် နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ တွင် ပါဝင်ရေးတို့ ၌ သာ ကန့်သတ်ထားတတ်ကြသည်။ ။

မြင်သာသည့် ကာလတစ်ခုအတွင်း လက်တင်အမေရိက တိုင်ပြည်အများစုအနေဖြင့် စစ်ရေးအင်အားတစ်ရပ်ကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားရန်လိုအပ်လိမ့်မည်ဟူ၍ ရီရဲလ်က ဟောကိန်းထုတ်ထားခဲ့၏။ စစ်တပ်၏ အခြေခံလုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ပြည်ပရန်ကာကွယ်ရေးသာ ဖြစ်သင့်နေစဉ် ဒေသတွင်းရှိ အချို့သော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အနေဖြင့် သောင်းကျန်းသူများ ၏ လှုပ်ရှားခြိမ်းခြောက်မှုကို တုံ့ပြန်ရေးနှင့် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်မှုနှိမ်နင်းရေး လုပ်ငန်းတို့ တွင် မလွဲမရှောင်သာစွာ ရဲများအား အထောက်အကူပြုရန် ခေါ်ယူရပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့သော် တာဝန်ပေးအပ်ခံရသည့် တပ်ဖွဲ့များကို ကောင်းမွန်စွာ လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခြင်း၊ ကောင်းမွန်စွာ လေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ ရန်ပုံငွေ လုံလောက်စွာပေးအပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးသင့်ပြီး စစ်တပ်အနေဖြင့် အလွန်အကျွံ ရဲဆန်မသွားစေရန်အတွက် အရေအတွက် ကန့်သတ်ထားသင့်ပေသည် ။ ထို့ပြင် စစ်ဘက်အနေဖြင့်လည်း နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းမှုထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများ တွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပေသည် ။ အဆိုပါလုပ်ငန်းများ တွင် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာကြီး၏ ကွဲပြားခြားနားသော ယဉ်ကျေးမှုများ အကြောင်းကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ သဘောပေါက်နားလည်မှု ရရှိနိုင်စေပြီး အရပ်ဘက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ခိုင်မာစွာရှိနေသည့် အနောက်တိုင်း စစ်တပ်များ နှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်ပေးနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ။

နောက်ဆုံးတွင် အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် စစ်ဘက်ဆိုင်

ရာ အဆောက်အအုံ တစ်ခုလုံးအပေါ်တွင် ပိုမိုကြီးကြပ်နိုင်စွမ်း ရှိရပေမည်။ လက်တင် အမေရိကအစိုးရတပ်များ အနေဖြင့် ယင်းသို့ ထိန်းချုပ်နိုင်ရေးအတွက် မကြာမီက စစ်ရေးဘတ်ဂျက်များကို ပြတ်သားစွာ လျှော့ချနေကြ၏။ သို့သော် ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် စစ်တပ်၏ အသင့်ရှိနေရမည့် အနေအထားကို အားနည်းချည့်နဲ့ စေပြီး လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကို တရားမဝင်သော စီးပွားရေးလောကထဲသို့ တွန်းပို့လိုက်သလို ဖြစ်စေခဲ့၏။ ထို့ပြင် စစ်တပ်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ဖွင့်ဆိုထားသည့် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒများ ဖြင့် လုပ်ငန်းတာဝန်သစ်များ ပြဋ္ဌာန်းပေးအပ်ခြင်းလည်း မရှိခဲ့ကြပေ။ အရပ်ဘက် အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် စစ်တပ်ကို ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးကိစ္စများ တွင် ပါဝင်စေရန်နှင့် ထိရောက်စွာစွမ်းဆောင်နိုင်သည့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနဖြင့် တစ်ခုလုံးကို ထိန်းသိမ်း ကြီးကြပ်နိုင်မည့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ယန္တရားအဆောက်အအုံများ ထူထောင်ရေးကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများ အတွက် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် တရားဝင်လမ်းညွှန်ချက်များ ချမှတ်ထားသင့်ပေသည် ။ ထိုလုပ်ငန်းများ ပြီးမြောက်အောင်မြင်ရေးအတွက် လက်တင် အမေရိက အစိုးရများ အနေဖြင့် စစ်ရေးဗဟု သုတရှိသည့် အရပ်ဘက် ကျွမ်းကျင်သူများကို အသုံးပြုနိုင်ရန် လိုအပ်နေပေသည် ။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် လက်တင်အမေရိကစစ်တပ်များ သည် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် များ စွာကင်းကွာနေတတ်သည့်အလျောက် အစိုးရများ အနေဖြင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းများ ၊ ပညာရေးဖလှယ်မှု အစီအစဉ်ကဲ့သို့သော နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အဆိုပါကွာဟချက်များကို ဆက်စပ်တံတားခင်း ပေးအပ်ပေသည် ။

ကရိုလီနာ-ဂျီ-ဟာနန်ဒက်ဇ်ကလည်း အရှေ့၊ အရှေ့တောင်အာရှနှင့် တောင်အာရှဒေသများ ၏ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးနှင့် စပ်လျ

ဦးသည့် အလားတူ ပြဿနာများကို သူမ၏ ဆောင်းပါးများ တွင် တင်ပြထားပေသည်။ ။ ၅၀ ခုနှစ်နှင့် ၆၀ ခုနှစ်များ အတွင်း အရပ်ဘက် အစိုးရများ သည် အများအားဖြင့် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုပြဿနာဆိုင်ရာ ထွေပြားလှသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်စွမ်းမရှိခဲ့ကြခြင်းကြောင့် စစ်အစိုးရများက အာရှတစ်လွှားကို လွှမ်းမိုးထားခဲ့ကြသည်။ ။ လက်တင်အမေရိကမှာ ကဲ့သို့ပင် စစ်တပ် ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသည့် အာဏာရှင်အစိုးရများ အနေဖြင့်လည်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လာဘ်စားမှုနှိမ်နင်းရေး (သို့) နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ တွင် အောင်မြင်မှု မရခဲ့ကြပေ။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ပါကစ္စတန်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ထိုင်းနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံများ တွင် မကြာမီက ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်ဆီသို့ ဦးတည်တွန်းတင်ပေးမည့် ထူးခြားထင်ရှားသော လူလတ်တန်းစား ပေါ်ထွန်းရေးကိုလည်း မလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပေ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် တောင်ကိုးရီးယားနှင့် ထိုင်ဝမ်တို့ တွင် မူ အာဏာရှင်အစိုးရအောက်မှာ ပင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအောင်မြင်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆီသို့ ဦးတည်ပေးမည့် လူမှုရေးနှင့်၊ စီးပွားရေးအင်အားစုများကို ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့ကြ၏။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကွဲပြားခြားနားစွာပင် စစ်အစိုးရများက အာရှနိုင်ငံများ တွင် ဆက်လက်၍ အာဏာရယူထားဆဲ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ပြင် အသစ်ပေါ်ထွန်းလာမည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ စွာမှ ပင် စစ်တပ်သည် ကန့်လန့်ကာနောက်ကွယ်မှ အာဏာကို ဆုပ်ကိုင်ထားဆဲရှိပေသည်။ ။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ လုံခြုံရေး ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထား အပြောင်းအလဲများက စစ်ဘက်၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်း၍

ကြီးမားသော ဖိအားများ သက်ရောက်စေခဲ့၏။ တိုင်းပြည်အနည်းငယ် (အထူးသဖြင့် ထိုင်ဝမ်နှင့် ကိုးရီးယား) တို့ တွင် ထင်ရှားသည့် ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည့်တိုင် မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံ များ ၏ ပြိုင်ဆိုင်မှု အဆုံးသတ်သွားခြင်းနှင့် ဒေသခံကွန်မြူနစ်များအား ပြည်ပထောက်ပံ့မှုများ ကျဆင်းသွားခြင်းတို့ ကြောင့် နိုင်ငံများ စွာ၏ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှုများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် လျော့ပါးသွား လျက်ရှိ၏။ အခြားသော ဆန့်ကျင်ဘက် ဖိအားနှစ်ရပ်ကလည်း ဒေသတွင်း အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိခဲ့ကြသည် ။ တစ်ဖက်တွင် စစ်တပ်အနေဖြင့် ပြင်ပလုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ရှိရှိမျှ မက ပြည်တွင်းလုံခြုံရေး၊ တိုင်းပြည် တည်ဆောက်ရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ တွင် ပါဝင်ရမည့် ရှည်လျားများ ပြားသော ပြည်တွင်းကုန်ကျစရိတ်များကို အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့် ဖြတ်တောက်ရန် အခက်အခဲရှိပေသည် ။ အခြားတစ်ဖက်တွင် မူ များ စွာသော ပြည်ပအင်အားကြီးနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်၊ ဗြိတိန်နှင့် ဂျပန်တို့ ကလည်း ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်များ တိုးတက်လာရေးအတွက် အကူအညီများ ပေးခြင်းဖြင့် စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှုအခန်း လျော့နည်းရေးနှင့် စစ်ရေးဘတ်ဂျက် လျှော့ချရေးတို့ အတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြလေသည် ။

လက်တင်အမေရိကရှိ ၎င်းတို့ ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ နှင့် ခြားနားစွာပင် အာရှမှ စစ်ဘက်များ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများကို ကာကွယ်ရာတွင် အတန်အသင့် အောင်မြင်မှုများ ရှိခဲ့ကြ၏။ အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများမှာ ပင်လျှင် စစ်ရေးဘတ်ဂျက်သည် တိုးတက်မြင့်မားလျက်ရှိကြ၏။ ထို့ပြင် စစ်ဘက်သည် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးနယ်ပယ်များ တွင် နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် ထိုး

ဖောက် ဝင်ရောက်လျက်ရှိကြသည်။ ။ အထူးသဖြင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ပါကစ္စတန်၊ ထိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတို့ တွင် စစ်ဘက်မှ အီလစ်များ သည် အများ ပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများ တွင် အကျိုးအမြတ်များ မည့် လုပ်ငန်းများ ၌ ပါဝင်နေကြ၏။ ထိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတို့ တွင် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းတို့ ၌ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ကိုယ်စားလှယ် ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်နေကြ၏။ ထို့ပြင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူလုပ်ငန်း တွင် အကြီးအကျယ်ပါဝင်လျက်ရှိကြသည်။ ။ ထို့ကြောင့် စစ်ရေးဘက်ဂျက်ဖြတ်တောက်ခြင်းဖြင့် စစ်တပ်၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို လျော့ချရန် ကြိုးပမ်းမှုသည် တင်းမာသည့် အတိုက်အခံပြုမှုနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း(သို့) စစ်တပ်၏ လှုပ်ရှားမှုများကို အခြားသောနည်းလမ်းဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေဖြည့်တင်းရန် တွန်းထုတ်လိုက်ခြင်းသို့သာ ဆိုက်ရောက်စေလိမ့်မည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင်သစ်များ အနေဖြင့် အာဏာရရှိလာသည် နှင့် မကြာခဏဆိုသလိုပင် ပြည်တွင်းတွင် စစ်တပ်၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို လျော့ချရန်အတွက် မူဝါဒများ ချမှတ်ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြ၏။ စစ်ရေးဘက်ဂျက်များ ဖြတ်တောက်မှုအပြင် စစ်တပ်၏ လွတ်လပ်စွာ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ခွင့်များကို ကန့်သတ်ခြင်း၊ အရပ်ဘက်ရာထူးနေရာများမှ စစ်တပ်အီလစ်များကို ဖယ်ရှားခြင်း၊ အဆင့်မြင့် စစ်အရာရှိကြီးများကို အဓမ္မအငြိမ်းစားပေးခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုနှင့် ရာဇဝတ်မှုများ ဖြင့် စစ်ဘက်အရာရှိများကို အရေးယူခြင်း စသည် တို့ ပါဝင်ကြ၏။ အချို့သော အစိုးရများ သည် စစ်တပ်၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုနယ်ပယ် ဆိုသည် မှာ ပင် ပါဝင်စွက်ဖက်တတ်ကြ၏။ စစ်တပ်၏ သောင်းကျန်းမှု တန်ပြန်ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများ တွင် ကန့်သတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်းကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်

င်မှုများ ဖြစ်ကြ၏။ သို့မဟုတ် စစ်တပ်က အဆင့်မြင့်အစိုးရရာထူး နေရာများ နှင့် မထိုက်တန်ဟု ယူဆထားသော အရပ်သားပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရာထူးခန့်ခြင်းမျိုး ဖြစ်၏။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှ သမ္မတကိုရာဇန်အက္ခီနီ၏ အတွေ့အကြုံများက ပြသခဲ့သလိုပင် ဤသို့ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်သည့် ချဉ်းကပ်မှုမျိုးသည် တန်ပြန်ဆန့်ကျင်မှုမျိုးဖြင့် ကြုံရတတ်ကာ စစ်တပ်အာဏာပိုင်များ နှင့် ရန်ဘက်သဘော ဆောင် လာပြီး စစ်တပ်နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်စွက်ဖက်မှုကို တွန်းအားပေးနိုင်၏။ အက္ခီနီ၏ နေရာကိုဆက်ခံသူ ဖီဒယ်ရားမိုစ်၏ ချဉ်းကပ်နည်းမှာ မူ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ သူက အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့် စစ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များ ၏ စိုးရိပ်ပူပန်မှုကို သတိပြု ကိုင်ကွယ်ရမည်ဖြစ်ပြီး စစ်တပ်နှင့် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ အကြား သင့်မြတ်ရေးမူဝါဒ ကျင့်သုံးခြင်းက ပိုကောင်းမည်ဟု ယူဆသူဖြစ်သည် ။

အကယ်၍ အရပ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့် စစ်တပ်၏ လွတ်လပ်စွာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုကို အသေအချာ သတ်မှတ်ထားသည့် စစ်ရေးတာဝန်များ နှင့် ဆက်စပ်ပေးရာတွင် အကူအညီပေးမည်ဆိုလျှင်၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အတွက် သင့်လျော်လုံလောက်သည့် စစ်ရေးဘတ်ဂျက်ကို အာမခံမည်ဆိုလျှင်၊ စစ်တပ်စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ နယ်ပယ်တွင် မလျော်ကန်စွာ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားနိုင်ခဲ့မည်ဆိုလျှင် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံမှု တိုးတက်နိုင်၏ ဆိုသော သဘောထားတို့ တွင် ဟာနန်ဒက်ဇ်သည် ရီးရဲလ်နှင့် တူညီခဲ့၏။ စစ်တပ်ကို ပြည်ပလုံခြုံရေးတာဝန်ထက် အခြားသောလုပ်ငန်းတာဝန်များ ချမှတ်ပေးရေးတွင် လည်း သူမနှင့် ဂွတ်မင်းတို့ သဘောထားတူမျှကြ၏။ ၎င်းတို့ ၏ ဘေးဒုက္ခ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ကြ၏။

ယင်းသို့ ကာကွယ်ရေးကိစ္စမဟုတ်သည့် လုပ်ငန်းများ တွင် ပါဝင်ရာ၌ အကန့်အသတ်များ လျှော့ချပြီး အချိန်တိုတောင်းသော ကာလဖြစ်ရန် အတိအကျလိုအပ်၏။ အရပ်သားများ နှင့် အကျယ်အပြန့် အပြန်အလှန်တုံ့ပြန်ဆက်ဆံမှုများ တွင် မပါဝင်စေရပေ။ ထို့ပြင် အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များ ၏ တင်းကြပ်သော ထိန်းချုပ်မှု အောက်တွင် သာ ဖြစ်ရပေလိမ့်မည်။ သူမကလည်း စစ်အေးလွန်ခေတ် ကမ္ဘာကြီး၌ နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ တွင် အမျိုးသားလက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များ ပါဝင်ခြင်းမှာ သင့်လျော်သည် ဟု ယူဆထားပေသည်။ ။ နောက်ဆုံးအားဖြင့် ဟာနန်ဒက်ဖ်နှင့် ရီးရဲလ်၏ ဒုတိယ အငြင်းပွားရသည့်ပြဿနာမှာ အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကို ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်နိုင်ရေးအတွက် ယန္တရားအဆောက်အအုံတစ်ရပ် ထူထောင်ရန်လိုအပ်သည် ဆိုသော ကိစ္စပင် ဖြစ်ပေသည်။ ။

ဂျက်ကီစီလီယာ ကမူ ဆာဟာရတစ်ပိုင်း အာဖရိကဒေသတွင် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံမှု ပုံမှန်ဖြစ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုအဆိုးမြင်သော အကဲဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြခဲ့၏။ ထိုဒေသမှာ များစွာသော ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကြီးများ နှင့် အမျိုးမျိုးသော လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခများ အပြင် အကြမ်းဖက်မှုများ ၏ ဖျက်ဆီးမှုကို ခံထားကြရ၏။ ပြည်ပကြွေးမြီများ ၏ ဖြိုခွဲမှုနှင့် အစဉ်အလာ ပြည်ပို့ကုန် ဈေးကွက်ပျက်ပြားမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စီးပွားရေးပြဿနာများက စစ်နှင့်တရားဥပဒေကင်းမဲ့မှုမှ သယ်ဆောင်လာသည့် ဒုက္ခသုက္ခများကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေခဲ့၏။ ထို့ပြင် စစ်အေးခေတ် ကျော်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများ ၏ ဤဒေသအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှုမှာ လည်း ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ရသည်။ ။ ဆိုလိုသည် မှာ ပြည်

ပမှ ထိရောက်စွာအကူအညီပေးခြင်း(သို့) နယ်စပ်ဒေသများကို မကျူး
ကျော်ရေးအတွက် အာမခံချက်ပေးခြင်းတို့ ဆက်လက်မတည်ရှိတော့ပေ
။ စစ်ပွဲနှင့် ဆင်းရဲငတ်မွတ်ခြင်းတို့ ကြောင့် ဒုက္ခသည် ထောင်ပေါင်းများ
စွာတို့ ၏ ပြောင်းရွှေ့မှုနှင့် ကြီးမားများ ပြားသည့် ပြည်ပသို့ထွက်ပြေးခို
လှုံသူ လူအုပ်စုကြီးများ တည်ရှိနေခြင်းတို့ က အခြေအနေ ပိုမိုဆိုးဝါးတ
င်းမာစေသည့် အကြောင်းရင်း ဇာစ်မြစ်များ ဖြစ်လာစေခဲ့သည် ။ မည်သို့
ပင်ဆိုစေ ပြင်ပမှ လှုံ့ဆော်ဖန်တီးထားသည့် စစ်ပွဲများ နှင့် အာဏာရှင်
အစိုးရများအား ပြည်ပမှ ပံ့ပိုးမှု ယိမ်းယိုင်လျော့ပါးလာခြင်းနှင့် ဒီမိုက
ရေစီစနစ်ဆီသို့ စမ်းတဝါးဝါး ရွေ့လျားနေသည့် တိုင်းပြည်များ ၏ အ
ရေအတွက်တိုးပွားလာခြင်းတို့ က ဤဒေသတွင် မျှော်လင့်ချက်ရောင်ခြ
ည်လေးများ သန်းလာစေခဲ့သည် ။

ထို့ပြင် စီလီရာ အလေးအနက်ပြုထောက်ပြခဲ့သလိုပင် အာဖရိက လူ
အဖွဲ့အစည်းအများ စုတွင် တောင့်တင်းကြံ့ခိုင်သည့် အရပ်ဘက်-စစ်ဘ
က် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အခြေခံများ ကင်းမဲ့နေခဲ့သည် ။ အနောက်တိုင်း
တွင် ‘နိုင်ငံသားစစ်တပ်ဖွဲ့’များမှာ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေး ဖြစ်စဉ်နှ
င့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်နေကြပြီး စစ်မှုထမ်းခြင်းမှာ သမ္မတနိုင်ငံသားများ
၏ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အဖြစ်ရှိနေကြသည် ။ အရန်နိုင်
ငံသားစစ်သည် များကို ကျောထောက်နောက်ခံ ပြုထားသည့် နိုင်ငံ
သားစစ်သည် များ သည် ပြည်ပရန်သူများကို တွန်းလှန်ကာကွယ်သည့်
ပြည်သူ့ဆန္ဒအင်အားစုများ ဖြစ်ရုံမျှမက စစ်ရေးကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အသ
က်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသည့် စစ်တပ်လူတန်းစားများကို နိုင်ငံရေးအရ
ထိန်းချုပ်ပေးသည့် ကိရိယာလည်း ဖြစ်ပေသည် ။ ၎င်းတို့ နှင့် ဆန့်ကျင်
ဘက်အားဖြင့် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုအခါသမယ ကိုလိုနီခေတ်ကာ
လက ဖွဲ့စည်းထားခဲ့ကြသည့် အာဖရိကစစ်တပ်များ သည် လူ့အဖွဲ့အစ

ညင်းတစ်ရပ်လုံးနှင့် သီးခြားကင်းကွာစွာ ရပ်တည်လာခဲ့ကြသည် ။ သို့ဖြင့် ၎င်းတို့ သည် အင်အားစုစည်းရေး၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် အလှူအတန်းများကို ဖြန့်ဝေပေးကမ်းသည့် အဖွဲ့များ သာ ဖြစ်နေကြ၏။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရလျှင် ၎င်းတို့ သည် နိုင်ငံရေးအာဏာ(သို့) လူမျိုးစုအာဏာကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် အကူအညီပေးသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများ သာ ဖြစ်နေခဲ့ကြသည် ။

ထို့ပြင် အာဖရိက၌ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နေရာအနှံ့အပြားတွင် တွေ့ရှိရမြဲဖြစ်သည့် ထိရောက်မှုရှိပြီး ဆန္ဒအလျောက်ဖြစ်သည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုးတည်ဆောက်နိုင်မည့် နိုင်ငံရေးအုတ်မြစ် ကင်းမဲ့နေခဲ့၏။ လွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံများ နှင့် မလွတ်လပ်သည့်နိုင်ငံများ အကြား၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေးနှင့် စီမံကိန်းစီးပွားရေးတို့ အကြား မဟာမိတ်ဖွဲ့ရာတွင် အခြေပြုရမည့် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် စည်းကြောင်းခွဲထားခြင်းမရှိပေ။ အလားတူ သတင်းဖြန့်ဝေထားသည့် နိုင်ငံသားများအား အောက်ခြေအဆင့်အထိ အကြမ်းမဖက်ရေး ယဉ်ကျေးမှုကို ထောက်ခံဆွေးနွေး ထားခြင်းလည်း မရှိပေ။ ထို့ထက် အာဖရိကတိုင်းပြည်များ သည် မြောက်မြားလှစွာသော မျိုးနွယ်စုများ အကြား ကွဲပြားခြားနားမှု၊ အလွန်ကြွယ်ဝချမ်းသာသည့် အီလစ်များ နှင့် ဆင်းရဲမွဲပြာကျနေသည့် လူထုကြီးတို့ အကြား ထင်ရှားသည့် ကွဲပြားခြားနားမှုတို့ ၏ ဆွဲဆုပ်ထားမှုကြောင့် စုတ်ပြတ်နေလေသည် ။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးဆိုသည် က အဓိပ္ပာယ်သိပ်မရှိလှ။ အစဉ်အလာ ဩဇာအာဏာနှင့် မိသားစုဘဝတို့ မှာ အရှိန်အဟုန်ကျဆင်းနေပြီး လူမှုရေးနှုန်းစံတန်ဖိုးတို့ လည်း တိုက်စားပြိုလဲနေ၏။ ဤအခြင်းအရာအားလုံးက အကြမ်းဖက်မှုအလုံးစုံကို မွေးထုတ်ပေးနေပြီး စစ်ဘုရင် ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်များကို မိုးကောင်းစေခဲ့သည် ။

စီလီယာက ဆွေးနွေးငြင်းခုံထားသည် မှာ ချောမွေ့ပြေပြစ်သော အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးသည် ရေရှည် အမျိုးသားအစဉ်အလာနှင့် အစိုးရ၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် စစ်တပ်ကိုယ်တိုင်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် မှန်တမ်းနှင့် မှန်တမ်းမကျသော ရှုပ်ထွေးသည့် နည်းလမ်းတစ်စုံ၏ အထွက်ပစ္စည်း ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ တွင် စစ်တပ်၌ ကျင့်သုံးမြဲဖြစ်သော ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ အပြင် မီဒီယာများ နှင့် လွတ်လပ်သည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ ၊ စစ်တပ်၏ ကိုယ်ပိုင် သဘောအယူများ နှင့် ပြည်တွင်းယဉ်ကျေးမှုအခန်းတို့ ပါဝင်ကြသည် ။

အကယ်၍ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးသည် အဆင်ပြေချောမွေ့သည့်ပုံစံနှင့် ရှိမည်ဆိုလျှင် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် စစ်တပ်ပါဝင်ရမည့်အခန်းကို ရှင်းလင်းစွာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရေးမှာ အရေးကြီးပေသည် ။ သို့မှ ပြည်သူလူထုနှင့် စစ်တပ်နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးကပင် ထိုကဲ့သို့ သတ်မှတ်မှုမျိုးမှာ တရားဝင်သည် ဟု ခံစားမှု ရှိလာနိုင်ပေသည် ။ ထို့ပြင် အရပ်သားခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့် စစ်တပ်၏ မဟာဗျူဟာ တစ်ခုလုံးနှင့် ကာကွယ်ရေး အစီအမံများ ချမှတ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ၏ အခန်းနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ သတ်မှတ်ရေး၊ စစ်ဘက်ဂျက် အတည်ပြုချမှတ်ရေး၊ စစ်သားစုဆောင်းရေး၊ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရေး၊ အင်အားတည်ဆောက်ပုံနှင့် စစ်လက်နက် အဆင့်အတန်းသတ်မှတ်ရေးတို့ တွင် ဦးဆောင်မှုပေးရန်လိုအပ်ပါသည် ။

ထိုမျှမက အာဖရိကတွင် မဟာဗျူဟာချမှတ်ရေး၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ ပဋိပက္ခများ စီမံကွပ်ကဲရေးစသည့် နယ်ပယ်များ တွင် ‘အသိပညာ ကွာဟချက်’များ ရှိနေခဲ့သည့်အလျောက် ဒေသခံသုတေသန အဆောက်အအုံများ နှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ဆိုခဲ့ပါပြဿနာများကို ဆုပ်ကိုင်ပြီး အပြင်းအထန် ဆွေးနွေးငြင်းခုံကြရန် လိုအပ်ပါသည် ။

ဖွံ့ဖြိုးပြီး ကမ္ဘာအနေဖြင့်လည်း နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက် ဘက်စုံအရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ ပညာပေးလုပ်ငန်းများ တွင် တာဝန်ယူခြင်းနှင့် စစ်အင်အားလျှော့ချရေး အစီအစဉ်များ တွင် ပံ့ပိုးကူညီခြင်းတို့ ဖြင့် ၎င်းတို့ ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ နှင့် အာဖရိကတို့ အကြား ပိုမိုရင်းနှီးနှီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးများ ထူထောင်နိုင်ရေးအတွက် အကူအညီများ ပေးသင့်ပါသည်။ ။

ဒီမိုကရေစီဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ရေးနှင့် ချောမွေ့ပြေပြစ်သော အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးများ ထူထောင်နိုင်ရေးလုပ်ငန်းများ တွင် နိုင်ငံပေါင်းများစွာ ဒီမိုကရေစီ ထွန်းကားရေးအတွက် ဦးတည်ကြိုးပမ်းနေကြသည့် တောင်အာဖရိကဒေသမှာ အလားအလာ ပိုမိုကောင်းမွန်လျက်ရှိပါသည်။ ။ ဤဒေသကြီး၏ အဓိကကျသည့် ပဋိပက္ခကြီးများကို ဖြေရှင်းပြီးဟန်ရှိသည့်အလျောက် ပိုမိုရှည်လျားသည့် ကာလတစ်ခုအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေး အလားအလာမှာ ပိုမို လင်းလက်တောက်ပနေပါသည်။ ။ အဓိကအားဖြင့် ဒေသတွင်း စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းများကို တွန်းတင်ပေးခြင်းဖြင့် တောင်အာဖရိက၏ ကံကြမ္မာသည် လည်း သူ၏ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ ၏ အနာဂတ်နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုအပေါ်တွင် အများအားဖြင့် မူတည်ပါလိမ့်မည်။

စီလီယာ၏ ဆွေးနွေးထောက်ပြချက်အရ တောင်အာဖရိက ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် စစ်တပ်တို့ ကို ခြိမ်းခြောက်မှုပြုနေသည် မှာ ‘ထိရောက်မှု၊ အကျပ်အတည်း’ ဟု ဆိုပါသည်။ ။ အသားရောင်ခွဲခြားမှု အဆုံးသတ်သွားပြီးချိန် ကတည်းက တိုးတက်မှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြသည့်တိုင် တောင်အာဖရိကအနေဖြင့် ပြင်းထန်သည့်သန်သည့် လူမှုရေးမတည်ငြိမ်မှု ပြဿနာများ စွာကို ရင်ဆိုင်လာခဲ့ကြရသည်။ ။ မြင်သာသည့် အနာဂတ်ကာလတ

စံခုတွင် တောင်အာဖရိက ရဲတပ်ဖွဲ့ အနေဖြင့် ပြည်တွင်း
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ
၏ အကူအညီကိုရယူရန် လိုအပ်လာနိုင်စရာ အကြောင်းရှိပေသည်။ ။ မ
ည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤသို့ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် စစ်တပ်အကြားရောထွေးယှက်တင်
ဖြစ်လာခြင်းမှာ ရေရှည်အတွက် ကောင်းမွန်သည့်လက္ခဏာ မဟုတ်ပေ။
အကြောင်းမူ ၎င်းမှ ဝန်ထမ်းတပ်ဖွဲ့ အချင်းချင်းအတွင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုများ
တိုးပွားလာခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ပိုမိုရဲဆန်လာခြင်းနှင့် စစ်
ရေးကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုမှု၏
စံချိန်စံညွှန်းများ လျော့ကျလာခြင်းတို့ ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။ ။ ထို့ပြင် လ
က်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အနေဖြင့် လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်များ
တွင် ပါဝင်ရန် လိုအပ်ချက်များ ရှိထားပြီးဖြစ်သည့် အခြေအနေတွင် ထ
ပ်မံ၍ အလွန်အကျွံ ဝန်ပိခြင်းမျိုး မဖြစ်စေသင့်ပေ။ ရဲတပ်ဖွဲ့၏
တာဝန်များ အတွက် စစ်တပ်ကို အားထားမှီခိုမည့်အစား နိုင်ငံတော်အ
နေဖြင့် စစ်တပ်၏ အရင်းအမြစ်များကိုသာ အရပ်သား ရဲတပ်ဖွဲ့များ ထံ
သို့ လွှဲပြောင်းပေးသင့်ပါသည်။ ။ အခိုင်အမာအားဖြင့် ပိုမိုကြီးမား များ
ပြားသော အရင်းအမြစ်များကိုသာ အရပ်သား ရဲတပ်ဖွဲ့များ နှင့် နယ်စပ်
လုံခြုံရေးတို့ အတွက် ခွဲဝေပေးရန် လိုအပ်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ ။
အကြောင်းမှာ အုပ်စုလိုက်အကြမ်းဖက်မှုများ ၊ လူထုဆန္ဒပြပွဲများ ၊ တ
ရားမဝင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မှုများ ၊ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်၍ လက်နက်၊ မူး
ယစ်ဆေးဝါးနှင့် တရားမဝင် ပစ္စည်းမှောင်ခိုမှုများက တရိပ်ရိပ်
ကြီးထွား မြင့်မားလာနေသော ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ။ ထို့ပြင် ပိုမိုအဓိက
အာရုံစိုက်သင့်သည် မှာ ရဲဘက်၊ စစ်ဘက်တို့ ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျော
င်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုအရည်အသွေးကို မြှင့်တင်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ဆ
က်၍ တပ်ဖွဲ့များ အတွင်း လူမျိုးရေးနှင့် လိင်ခွဲခြားမှုများကို ထိန်းညှိပေး

သွားရေး ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု စီလီယာက အချေအတင် ဆွေးနွေးတင်ပြ ထားသည်။ ။

လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ပြဿနာတွင် အသားရောင်ခွဲခြားရေး ခေတ်ကာလက တည်ရှိခဲ့သည့် တောင်အာဖရိက ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့၊ အာဖရိက အမျိုးသားကောင်စီ၊ အာဖရိက တိုက်လုံးဆိုင်ရာ ကွန်ဂရက်အဖွဲ့ကြီးတို့ ၏ ပြောက်ကျား တပ်ဖွဲ့များ နှင့် အမျိုးမျိုးသော ဒေသတွင်းတပ်ဖွဲ့များ ပေါင်းစည်းရေးတို့ တွင် အောင်မြင်တိုးတက်မှုများ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ။ သို့တိုင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်စရာကိစ္စကလည်း အများ အပြားပင် ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်၏။ ခန့်မှန်းခြေအင်အား ငါးသောင်းမျှရှိသော တပ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖျက်သိမ်းရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွင်များ သို့ မဝင်မီ အလုပ်လက်မဲ့ မဖြစ်ရေးအတွက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာများ သင်ကြားလေ့ကျင့်ပေးရဦးမည်ဖြစ်သည်။ ။ ထို့ပြင် ယခင် ပြောက်ကျားအများ အပြားမှာ သတ်မှတ်ထားသည့် စုရပ်သို့ လာရောက်သတင်းပေးပို့ခြင်း မရှိကြသေးသည့်ပြင် ၎င်းတို့ ၏ လက်နက်များကိုလည်း အပ်နှံမှုမပြုကြရသေးပေ။ ၎င်းတို့ အနေဖြင့် တော်လှန်ရေးခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် တည်ရှိနေခြင်းမဟုတ်သည့်တိုင် သင်းကွဲဖြစ်နေသည့် ယခင် ပြောက်ကျားဟောင်းကြီးများ အရေအတွက် တစ်စုံတစ်ရာနှင့် တည်ရှိနေခြင်းက တရားဥပဒေ ထိန်းသိမ်း တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ။

တောင်အာဖရိက ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ကို လူဖြူအရာရှိများက ဆက်လက်လွှမ်းမိုးထားဆဲဖြစ်သည့်တိုင် ၎င်းတို့ အနေနှင့် အေ-အင်-စီ ပါတီဦးဆောင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့အပေါ်တွင် သစ္စာခံထားကြောင်း အကြိမ်အချို့ သက်သေပြခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ ။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် ဘိုဖူသ

က်ဆွာနာ ကျေးလက်နယ်မြေမှ လက်ျာအာဖရိကလူဖြူများ ၏ ပုန်ကန်မှုကို ၎င်းတို့ ဖြိုခွင်းခဲ့ကြသည်။ ။ ထို့ပြင် ဂိုဏ်းအုပ်စုနှင့် မျိုးနွယ်စုများ ၏ အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် ဖရိဖရဲပြိုကွဲနေသည့် အရှေ့ပိုင်း ရန်းဒေသနှင့် ကွာဇူးလူးနေတယ်နယ်များကို ပြန်လည်ငြိမ်သက်အောင် ၎င်းတို့ ပင် စွမ်းဆောင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ထို့နောက် ၁၉၉၄ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်းက ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲ ပြိုင်ဆိုင်မှုကာလအတွင်း တောင်အာဖရိက ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ကပင် ကျေးလက်ဒေသများ သို့ ရောက်အောင်မဲပုံးများကို ပို့ဆောင်ဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ယင်းသို့သော တိုးတက်မှုများ အခိုင်အမာရှိခဲ့သည့်တိုင် တောင့်တင်းသည့် ခေါင်းဆောင်မှုအနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အတွင်း စိတ်ဓာတ်ရေးရာမြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်နေဆဲ ဖြစ်၏။ သင့်တင့်မျှတသည့် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်ရေးအတွက် အကူအညီပေးရန် လိုအပ်နေဆဲ ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် စစ်တပ်ကို အရပ်ဘက် ဒီမိုကရေစီ အဆောက်အအုံများအား နာခံမှုရှိရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းရေးအတွက် လိုအပ်နေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ။

တောင်အာဖရိက၏ ဒေသဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးကို အောက်ခြေမှ နေထူထောင်တည်ဆောက်ရမည်ဟု စီလီယာက ယုံကြည်လျက်ရှိသည်။ ။ အာဖရိက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းအနေဖြင့် ဦးစွာအားဖြင့် ၎င်းတို့ ၏ ကိုယ်ပိုင်လုံခြုံရေး ပြဿနာကိုဖြေရှင်းပြီး နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု တည်ဆောက်ရေးကို အဓိကအာရုံစိုက်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ ။ နှစ်နိုင်ငံတွင်း၊ နှစ်နိုင်ငံချင်းမှ ဒေသအလိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုင်းတက်မှုကို အဟန့်ရအတားပြုနေသော ဘုံလုံခြုံရေးပြဿနာများကို ပူးပေါင်းဖြေရှင်းမှု ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပေသည်။ ။ ယင်းသို့သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ အောင်မြင်ပြီးမှ သာလျှင် အာဖရိကတိုက်ကြီးတစ်ခုလုံး၏ အထွေထွေ လုံခြုံရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် အခြေခံလုပ်ငန်းများ ချမှတ်နိုင်

င်မည်ဖြစ်သည်။ ။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး ကမ္ဘာအနေဖြင့် အာဖရိကတွင် အဏုမြူလက်နက်များ၊ ဇီဝလက်နက်များ နှင့် ဓာတုလက်နက်များ မပြန့်ပွားအောင် တားဆီးရေးကို အာရုံမစိုက်သင့်ပေ။ သို့သော် အာဖရိက လက်နက်ကိုင်တပ်များ ၏ စစ်ရေးကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း၏ အဆင့်အတန်းမြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် အာဖရိကနှင့် အနောက်တိုင်း စစ်တပ်များ အကြား စစ်ရေးပူးပေါင်းမှု မြှင့်တင်ရေးကိုသာ အာရုံစိုက်သင့်ကြပေသည်။ ။

★